

**PAL. J. MATULAIČIO
ŠEIMOS PAGALBOS CENTRO
KATALIKIŠKAS DARŽELIS
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA**

Vilnius 2025 m.

“Iš tiesų sakau jums: jeigu neatsiversite ir nepasidarysite kaip vaikai, neįeisite į dangaus karalystę.” Mt 18, 3

Turinys

I. BENDROSIOS NUOSTATOS	3
MŪSŲ POŽIŪRIS Į VAIKĄ IR JO UGDYMĄ(SI)	3
UGDYMA(SI) GRINDŽIANČIOS VERTYBĖS.....	6
VAIKŲ POREIKIAI.....	7
TĖVŲ (GLOBĖJŲ) IR VIETOS BENDRUOMENĖS POREIKIAI	8
REGIONO YPATUMAI IR MOKYKLOS SAVITUMAS	9
II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI.....	11
III. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI	13
IKIMOKYKLINIO UGDYMO TIKSLAS	13
UGDYMO(SI) REZULTATAI	14
IV. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS.....	17
V. VAIKŲ UGDYMOSI PAŽANGA, UGDYMOSI TĘSTINUMAS	48
VAIKŲ PAŽANGOS IR PASIEKIMŲ VERTINIMU SIEKIAMA:	48
UGDYMO PASIEKIMŲ VERTINIMO METODIKA:	48
UGDYMO(SI) PASIEKIMŲ VERTINIMAS VYKSTA ŠIAIS ETAPAIS:	49

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

MŪSŲ POŽIŪRIS Į VAIKĄ IR JO UGDYMĄ(SI)

Vilniaus Pal. J. Matulaičio šeimos pagalbos centre įsikūręs katalikiškas vaikų darželis siekia atliepti vietos bendruomenės poreikį ankstyvajam vaikų katalikiškam ugdymui. Programa skirta vaikams nuo 2 iki 6 metų. Ji atnaujinta vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymu „Dėl ikimokyklinio ugdymo gairių patvirtinimo“ (2023 m. rugsėjo 4 d. Nr. V-1142) bei įsakymu „Dėl mokyklų, vykdančių ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodinių rekomendacijų patvirtinimo“ (2023-01-30, Nr. V-98).

Ugdymas čia grindžiamas krikščioniška ugdymo filosofija ir krikščioniška antropologija, kuri vaiko ugdymą supranta kaip visapusišką asmenybės brandinimą – dvasinį, emocinį, socialinį ir pažintinį. Taip pat remiamasi vaikų raidos teorijomis bei šiuolaikine ikimokyklinio ugdymo programa, kurios vertybinis pagrindas leidžia matyti vaiką kaip pilnavertį Dievo kūrinį ir ugdymo proceso dalyvį. **Vaiko prigimtinė vertybė – pati vaikystė – čia gerbiama ir puoselėjama kaip unikalus gyvenimo etapas.**

Vadovaudamiesi atnaujintos ikimokyklinio ugdymo programos (2022) nuostatomis, ypatingą dėmesį skiriame:

- **emocinio saugumo kūrimui;**
- **socialinio-emocinio ugdymo svarbai;**
- **ugdymo integralumui** – derinant žaidimą, pažinimą, kūrybą, tikėjimo išgyvenimą ir kasdienę vaikų patirtį.

Darželyje taikomos įvairios ugdymo metodikos ir programos, tokios kaip „**Kimochi**“ programa, skirta vaikų emocijų pažinimui ir valdymui, bei **ketverių metų katechezių ciklas** („Pranašai“, „Jėzaus darbai“, „Palyginimai“, „Rožinio metai“), kuris stiprina krikščioniškas vertybes ir Dievo pažinimą. Ugdyme svarbi vieta skiriama **naratyviniam žaidimui ir patirtiniam ugdymui**, kurie skatina vaikų kūrybiškumą ir aktyvų mokymąsi per patirtis. Taip pat daug dėmesio skiriama **lauko ugdymui**, siekiant, kad vaikai kuo daugiau laiko praleistų gryname ore, tyrinėtų gamtą ir aktyviai judėtų, o tai teigiamai veikia jų fizinę ir emocinę gerovę.

Vaikai mūsų darželyje ugdomi **mišraus amžiaus grupėse**, reiškia mažyliai ir vyresni vaikai dienas leidžia kartu. Tai šiek tiek primena šeimą, kurioje bendrauji ir su mažesniu, ir su vyresniu už save, mokaisi suprasti, atjausti, pagelbėti. Mišrioje grupėje sudarome sąlygas broliams ir sesėms lankyti darželį kartu – tai yra be galo praturtinanti patirtis šeimoms, kuomet broliai ir sesės gali kurti tarpusavio ryšį už namų ribų. Mišrioje grupėje veiklos organizuojamos grupelėmis, siekiant atliepti skirtingo amžiaus vaikų poreikius.

Atsižvelgiant į **mišrių grupių ypatumus**, pedagogai ugdymo procese vadovaujasi šiais principais, kad galėtų efektyviau stebėti kiekvieno vaiko individualią pažangą, atpažinti skirtingus poreikius ir taikyti tinkamiausias ugdymo strategijas:

- **Įtrauktis:** Visi vaikai, nepaisant skirtumų, aktyviai dalyvauja ugdyme ir jaučiasi priklausantys grupei, kurioje yra vertinami ir palaikomi.
- **Vaiko asmens orumas:** Kiekvienas vaikas gerbiamas kaip unikali asmenybė; skatinama jo savigarba, pasitikėjimas savimi ir savarankiškumas.
- **Diferencijuotas ugdymas:** Ugdymo turinys ir metodai pritaikomi prie individualių vaiko mokymosi stilių, tempo ir gebėjimų, siekiant geriausių rezultatų.
- **Universalus dizainas mokymuisi:** Ugdymas planuojamas taip, kad būtų numatyti įvairūs mokymosi turinio pateikimo, veiklų atlikimo ir pažangos vertinimo būdai, užtikrinant visų vaikų aktyvų ir visapusišką dalyvavimą.

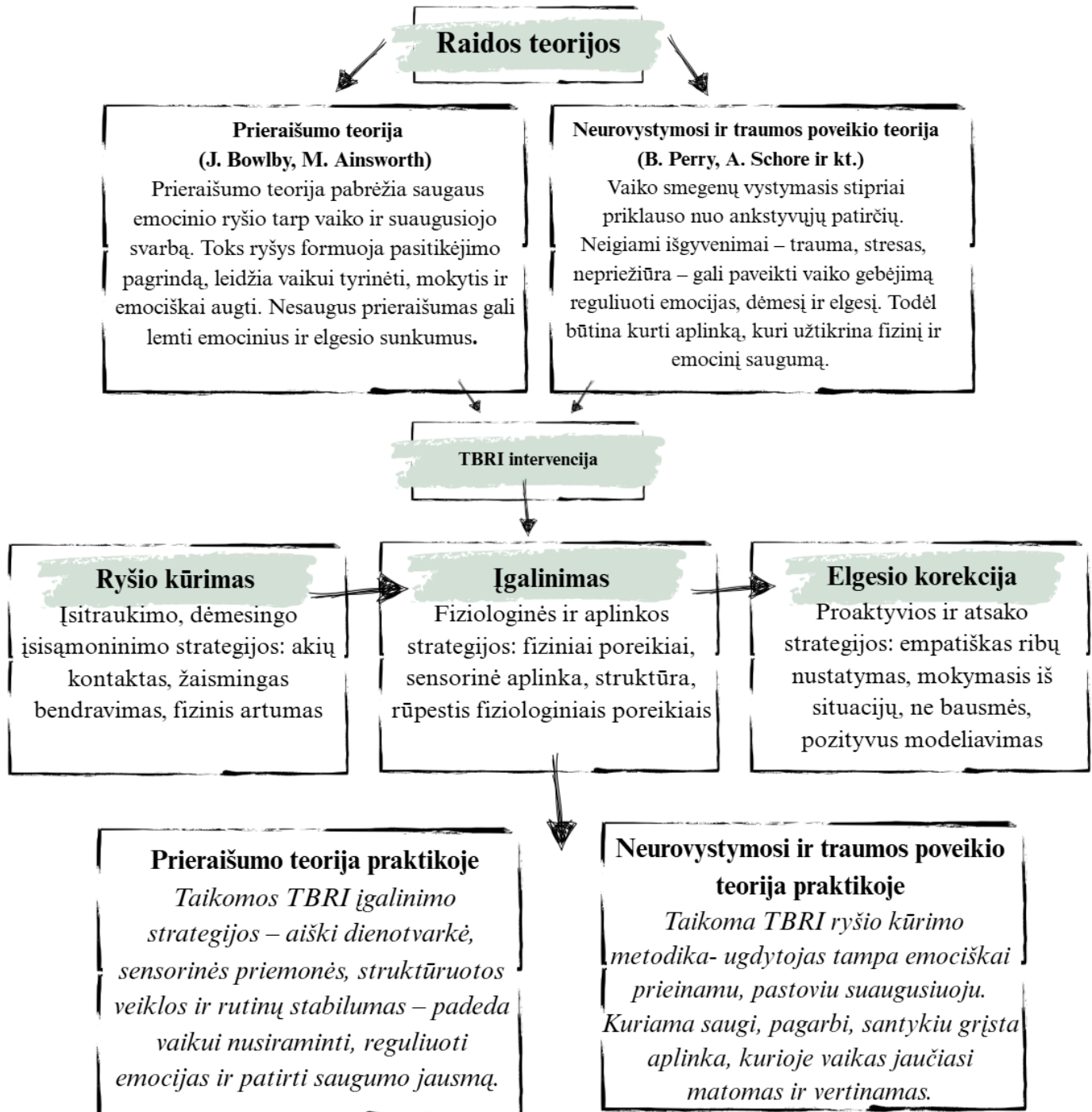
Pagrindinės ikimokyklinio ugdymo įstaigos kryptys remiasi vaikų raidos mokslo pagrindais, kaip numatyta atnaujintoje ikimokyklinio ugdymo programoje (2022). Programoje išryškunami principai, pabrėžiantys vaikocentriškumą, emocinį saugumą, įtrauktį, individualizavimą bei traumų prevenciją. Mūsų ugdymo įstaigoje šie principai remiasi prieraišumo bei neurovystymosi **raidos teorijomis**, taip pat TBRI (pasitikėjimu grįsta santykiu intervencija) metodika, kurią integruojame į kasdienę ugdymo praktiką.

TBRI metodika („Trust-Based Relational Intervention®“)

TBRI – tai holistinė, daugiafunkcinė, lanksti ir į prieraišumą orientuota intervencija. Ji padeda pedagogui ne tik suprasti vaikų elgesio priežastis, bet ir jautriai reaguoti, ugdant saugius, pasitikėjimu grįstus santykius. Šios metodikos taikymas ugdymo įstaigoje padeda atliepti įvairius vaikų poreikius, ypač tų, kurie patyrė stresą, traumą ar kitas rizikos situacijas, užtikrinant emociškai saugią ir ugdančią aplinką.

Praktikoje taikomi trys pagrindiniai principai:

- RYŠIO KŪRIMAS - padeda vaikui kurti saugius santykius;
- ĮGALINIMAS - skatina savireguliaciją ir emocinį stabilumą;
- ELGESIO KOREKCIJA - moko socialinių ir elgesio įgūdžių per pozityvų modeliavimą.

UGDYMA(SI) GRINDŽIANČIOS VERTYBĖS

Darželio ugdymo procesas grindžiamas aiškiai apibrėžtomis vertybėmis, kurios formuoja bendruomenės kultūrą, santykius ir kasdienes sprendimus. **Mūsų ugdymo įstaigos pagrindinės vertybės yra katalikiškumas, orumas, bendruomeniškumas, saugumas ir kūrybiškumas.** Šios vertybės padeda kurti saugią, pagarbią ir įtraukiančią aplinką, kurioje kiekvienas vaikas gali visapusiškai augti – dvasiškai, emociškai, socialiai. Vadovaudamiesi krikščioniškomis nuostatomis, siekiame, kad vertybės būtų ne tik deklaruojamos, bet ir išgyvenamos per kasdienes patirtis, santykius bei ugdymo veiklas.

VERTYBĖS

**Pagarba, tolerancija
ir atvirumas įvairovei**

**Lygiavertis
dalyvavimas**

Kūrybiškumas

Skatinama vaiko saviraiška, tyrinėjimas ir mokymasis per patirtį bei žaidimą. Pedagogas lanksčiai reaguoja į vaiko idėjas ir iniciatyvą.

Saugumas

Užtikrinama fizinė, emocinė ir dvasinė vaiko gerovė, grindžiama pasitikėjimu ir atsakomybe

Vaiko gerovė

Katalikiškumas

Ugdymas grindžiamas Evangelijos vertybėmis, Bažnyčios mokymu ir tikėjimo praktika, kuriant santykį su Dievu. Kristus – ugdymo ir gyvenimo centras.

Saviraiškos laisvė

Orumas

Kiekvienas vaikas – unikalus Dievo kūrinys. Jam užtikrinama pagarbi, saugi ir palaikanti aplinka, kurioje jis gali augti autentiškai ir mokytis pagal savo galias.

Bendruomeniškumas

Puoselėjama pagarba, bendradarbiavimas, išitraukimas, ryšiai tarp visų bendruomenės narių, priklausymo bendruomenei jausmas, atsakomybė už save ir kitus.

**Lygiateisiškumas ir
teisingumas**

Kultūrinis tapatumas

VAIKŲ POREIKIAI

Vaiko nuo 2 iki 6 metų amžiaus poreikiai glaudžiai susiję su jo fizine, emocine, socialine, pažintine ir dvasine raida. Šiame amžiuje vaikas sparčiai vystosi, tad ugdymas ir priežiūra turi atliepti visus esminius jo poreikius:

Fiziologinis poreikis - vaikui būtinas miegas, visavertė mityba, judėjimas, higiena ir poilsis. Saugi ir sveika aplinka užtikrina jo fizinį komfortą bei sudaro sąlygas visapusiškai raidai. Fiziologinių poreikių, tokių kaip hidratacija, mityba ir poilsis, tenkinimo svarbą. Patenkinus šiuos pagrindinius poreikius, vaikai gali geriau reguliuoti savo emocijas ir elgesį.

Žaidimo poreikis – turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė. Nuolat stebėdami ir tinkamoje situacijoje jautriai įsitraukdami į žaidimus, suaugusieji padeda vaikams augintis žaidimo gebėjimus.

Saugumo poreikis – jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Ugdant vaikus rūpinamasi ne tik užtikrinti jų saugumą, bet ir juos pačius pagal jų galias įtraukti į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu.

Draugysčių poreikis – jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Sukuriama ugdymo(si) aplinka, skatinanti vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge.

Komunikavimo poreikis – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis. Vaikams sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiais priemonės ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus.

Pažinimo džiaugsmo poreikis – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį.

Kūrybinės saviraiškos poreikis – tyrinėti ir atrasti unikalios savo kūrybinės galios per įvairias veiklas. Kuriamos ir spontaniškų, ir kryptingų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių.

Unikalus poreikis – programa taip pat sukuria prielaidas atliepti ir tenkinti unikalios kiekvieno vaiko poreikius, tarp jų ir specialiuosius ugdymosi poreikius.

TĖVŲ (GLOBĖJŲ) IR VIETOS BENDRUOMENĖS POREIKIAI

Darželis įkurtas Pal. J. Matulaičio bendruomenės tėvų iniciatyva, siekiančių katalikiško ugdymo savo vaikams. Žvelgiant į darželio istorinę patirtį, tėvai (globėjai) išlieka svarbia darželio bendruomenės dalimi. Tėvų (globėjų) ir pedagogų bendradarbiavimas kuria atvirą, pasitikėjimu grįstą bendruomenę, kuri padeda vaikui visapusiškai augti ir patirti bendruomeniškumo vertę.

Ugdymo įstaigoje bendruomeniškumas puoselėjamas per glaudų pedagogų ir šeimų bendradarbiavimą, apimančią šias sritis:

- **Informacijos teikimas:** pedagogai ir darželio administracija teikia tėvams (globėjams) išsamią informaciją apie vaikų ugdymą, jų veiklą, ugdymo programą, įstaigos reikalavimus ir susitarimus.
- **Kasdienės informacijos dalijimasis:** pedagogai reguliariai dalijasi su tėvais (globėjais) informacija apie vaikų kasdienybę darželyje, tiek žodžiu, tiek pasitelkiant skaitmenines priemones.
- **Klausimynas prieš priėmimą:** prieš vaikui pradedant lankyti darželį, tėvai (globėjai) užpildo klausimyną apie vaiką ir šeimą, suteikdami pedagogams vertingos informacijos, reikalingos vaiko ugdymui ir priežiūrai.
- **Įsitraukimas į grupės gyvenimą:** vaiko šeimos nariai turi galimybę įsitraukti į vaikų grupės gyvenimą per įvairias veiklas ir renginius, iš anksto suderinę tai su grupės pedagogais.
- **Prašymų ir pageidavimų nagrinėjimas:** tėvai (globėjai) gali pateikti pedagogams prašymus ar pageidavimus, o pastarieji, pasitarę, informuoja tėvus (globėjus) apie priimtus sprendimus.
- **Tėvų tarnystės veikla:** tėvų iniciatyva darželyje veikia Tėvų Tarnystė – grupė tėvų, kurie aktyviai prisideda prie įvairių su darželio kasdienybe susijusių klausimų sprendimo ir buria tėvus įvairioms iniciatyvoms.
- **Dalyvavimas bendruomenės gyvenime:** darželis kuria erdves tėvams (globėjams) aktyviau įsitraukti į bendruomenės gyvenimą per renginius (pvz., rekolekcijas, Tris Karalius, talkas, Paskutinę vakarienę, Šeimų šventę, Metų užbaigimo šventę), Šv. Mišias ir liturgines šventes.
- Darželyje **gerbiamas šeimų unikalumas**, asmenybių, temperamentų, kultūrų ir gyvenimo patirčių skirtumai.

REGIONO YPATUMAI IR MOKYKLOS SAVITUMAS

Darželis įsikūręs Pal. J. Matulaičio šeimos pagalbos centro patalpose. Tai jauki, saugi ir bendruomeniška erdvė, kurioje vaikai auga lydimi palaikančios aplinkos ir artimo ryšio su šeima puoselėjimo.

Mūsų darželio išskirtinumas – turtinga aplinka ir socialinis tinklas, leidžiantis ugdymą organizuoti natūraliai integruojant aplinką, gamtą ir bendruomenę. Turime nuosavą sodą, kuriame vaikai stebi gamtos procesus, dalyvauja daržininkystės veiklose, mokosi rūpintis aplinka. Netoliese esanti bažnyčia padeda palaikyti dvasinį ugdymą ir kurti bendrystę švenčių metu. Aplink esantys parkai, žaidimų aikštelės ir žalieji plotai leidžia vaikams patirti laisvą žaidimą, judėjimo džiaugsmą ir gamtos tyrinėjimą. Patogus susisiekimas suteikia galimybę reguliariai organizuoti pažintines ir kultūrines išvykas.

Grupės aplinka – saugi, estetiška ir prasminga – skatina vaikų smalsumą, kūrybiškumą, savarankiškumą ir bendrystę. Veiklos zonos pritaikytos vaikų poreikiams: jose ugdomi pažinimo, bendravimo ir saviraiškos gebėjimai.

Tarptautiniai savanoriai praturtina darželio rutiną ir kontekstus. Jie atvyksta ilgalaikėms savanorystėms iš įvairių pasaulio šalių. Savanoriai tampa aktyvia ugdymo proceso dalimi – žaidimo draugai ir palydovai ar pagalba kasdienėje veikloje. Dėl to vaikai ne tik natūraliai susipažįsta su skirtingomis kultūromis, bet ir įgyja anglų kalbos pradmenų, mokosi atvirumo, pagarbos kitam ir kultūrinio sąmoningumo.

Ugdymas grindžiamas santykiu – vaikas mokosi per bendrystę su kitais. Kartu su mokytojais kuria taisykles, mokosi spręsti nesutarimus, rūpintis kitais. Katalikiška dvasia atsispindi kasdienybėje – per pagarbą, atjautą, dėkingumą ir Dievo kūrinijos patyrimą.

Darželio ugdymo(si) procesas remiasi liturginiais Romos katalikų bažnyčios kalendoriniais metais. Šventės ir minėjimai, kaip Adventas, Kalėdos, Gavėnia, Velykos, Šv. Kazimiero diena ir pan., tampa prasmingu ugdymo(si) turiniu. Švenčių metu vaikai susipažįsta su krikščioniškomis vertybėmis, tradicijomis, ugdomi tikėjimo, bendrystės ir pagarbos dvasia. Tokiu būdu religinės šventės tampa neatsiejama ugdymo dalimi, kuri formuoja vaikų dvasinį pasaulį ir stiprina darželio tapatybę.

Katalikiškos ikimokyklinės ugdymo įstaigos veikla pirmiausia yra dalyvavimas pagrindinėje Bažnyčios misijoje – žmonių evangelizacijoje. Šios misijos puoselėjimas yra visos ugdymo bendruomenės bendras siekis. Darželio veikla grindžiama Evangelija: vertybės bei Katalikų Bažnyčios mokymas integruojami į ugdymo procesą ir kasdienį gyvenimą, laikant Jėzų Kristų visos veiklos centru.

Ugdymo įstaigos savitumas atsiskleidžia:

Krikščioniškoji antropologija

Žmogaus prigimtis negali būti suprasta atsietai nuo Dievo – žmogaus slėpinys glaudžiai susijęs su Dievo slėpiniu.

Žmogaus gyvenimas – tai nuolatinės pastangos vis labiau tapti panašiam į Kristų.

Žmogaus kūrybinė veikla yra Dievo kūrybiškumo atspindys.

Žmogui patikėtas kūrinijos valdymas – ne kaip dominavimas, o kaip tarnystė, atsakingas rūpinimasis aplinka ir visa gyvąja gamta.

Asmeniui būdingas laisvės dovanotas gebėjimas – rinktis artumą su Dievu arba nuo Jo nusigręžti.

Žmogus – vienovė tarp kūno ir sielos, sukurtas gyventi santykyje, bendruomenėje, o ne kaip izoliuotas individas.

Krikščioniškoji ugdymo filosofija

Kristaus asmuo yra ugdymo pamatas ir tikslas.

Krikščioniškas ugdymas padeda pakrikštytiesiems pažinti tikėjimo dovaną, pamažu įsisąmoninti išganymo slėpinį, išmokti šlovinti Dievą.

Svarbus ugdymo tikslas – ruošti žmogų sąmoningai, atsakingai tarnystei visuomenėje.

Kiekvienas vaikas – unikalus Dievo paveikslas, vertas pagarbos ir meilės.

Vienas svarbiausių ugdymo veiksmų – pedagogo asmenybė ir jo liudijamas tikėjimas.

Ugdymas turi būti visapusiškas – lavinantis visas žmogaus galias ir rengiantis įvairioms gyvenimo sritims.

Ugdymas orientuojamas į asmens pašaukimą – padedant vaikui augti kaip bendruomenės nariui, brandžiai pasirengusiam veikti visuomenėje.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Ikimokyklinio ugdymo turinys sudarytas remiantis šiais principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą ir savitumą, integralumą, veiksmingas ugdomasias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę:

Katalikiškumo principas. Darželio bendruomenėje ugdytojai ir šeimos yra kviečiami gyventi bei ugdyti vaikus pagal krikščioniškas vertybes, Bažnyčios mokymą ir tikėjimo tradiciją, padedant vaikams pažinti Dievą, išgyventi tikėjimą per kasdienes patirtis, maldą ir bendrystę.

Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas. Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį.

Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos.

Žaismės principas. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla.

Sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei.

Integralumo principas. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas.

Įtraukties principas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę.

Kontekstualumo principas. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atvirose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo.

Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus.

Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas. Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną čia ir dabar momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui.

Reflektyvaus ugdymo(si) principas. Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsversto veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si).

Šeimos ir mokyklos partnerystės principas. Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

III. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis, ugdant juos kaip visumą – Dievo kūrinis, turinčius kūno, sielos ir dvasios slėpinį, puoselėjant Dievo pažinimą ir garbinimą bei sudarant sąlygas patirti bendruomeniškumą ir atrasti jo vertę.

Ugdymosi įstaigos konceptualus modelis

Uždaviniai:

1. **Ugdyti vaiką kaip unikalų Dievo kūrinį**, puoselėjant jo kūno, sielos ir dvasios darnią raidą, asmeninį orumą, tikėjimą ir ryšį su Dievu per Bažnyčios mokymą bei evangelines vertybes, pirmiausiai – krikščionišką meilę ir pagarbą kitam.

2. **Sudaryti sąlygas vaikams ir jų šeimoms patirti bendruomeniškumą**, skatinant veiklas, kurios stiprina tarpusavio ryšius, savivertę ir priklausymo bendruomenei jausmą.

3. **Skatinti socialinę ir emocinę brandą**, ugdant vaikų pasitikėjimą savimi, rūpestingumą, komunikavimo, kūrybiškumo, problemų sprendimo bei bendradarbiavimo įgūdžius.

4. **Kurti saugią, įtraukiančią ir įkvepiančią aplinką**, kurioje taikomi universalūs dizaino principai ir sudaromos sąlygos kiekvieno vaiko prigimtiniams gebėjimams, savarankiškumui ir kūrybiškumui reikštis, pripažįstant ribotumus ir kitoniškumą.

5. **Grįsti ugdymo procesą pedagogo asmenybe**, pasižyminčia tvirtu tikėjimu, dvasiniu augimu, kūrybiškumu, nuolatiniu profesiniu tobulėjimu ir pagarbiu bei asmeniniu santykiu su vaiku.

6. **Organizuoti ugdymo procesą**, derinant planuotą ir spontanišką veiklą, taikant žaidimą, patirtinio mokymosi metodus bei vaikų iniciatyvą, siekiant ugdyti sėkmingai besimokantį, smalsų ir kūrybiškai mąstantį vaiką.

7. **Nuosekliai stebėti, fiksuoti ir analizuoti vaikų pasiekimus**, sudarant sąlygas vaikams juos pristatyti, reflektuoti ir dalytis, o pedagogui – teikti grįžtamąjį ryšį, grįstą vaiko individualia pažanga ir pasiekimų raida.

Ugdymo(si) Rezultatai

Ugdymosi rezultatai ikimokykliniame amžiuje suprantami kaip vaikų pasiekimų plėtotė – jų vertybinių nuostatų, žinių, supratimo ir gebėjimų augimas. Pasiekimai nėra standartizuoti ar vertinami kiekybiškai – vertinama vaiko individuali pažanga, atsižvelgiant į jo amžių, patirtį ir brandą.

Vaikų pasiekimai suskirstyti į 18 pasiekimų sričių.

Ugdymo turinys planuojamas taip, kad šios sritys natūraliai persipintų ir stiprintų viena kitą. Pagrindinės ugdymosi priemonės – **laisvasis žaidimas ir patirtinė veikla**, kurioje vaikas veikia, jaučia, tyrinėja, kuria ir dalijasi.

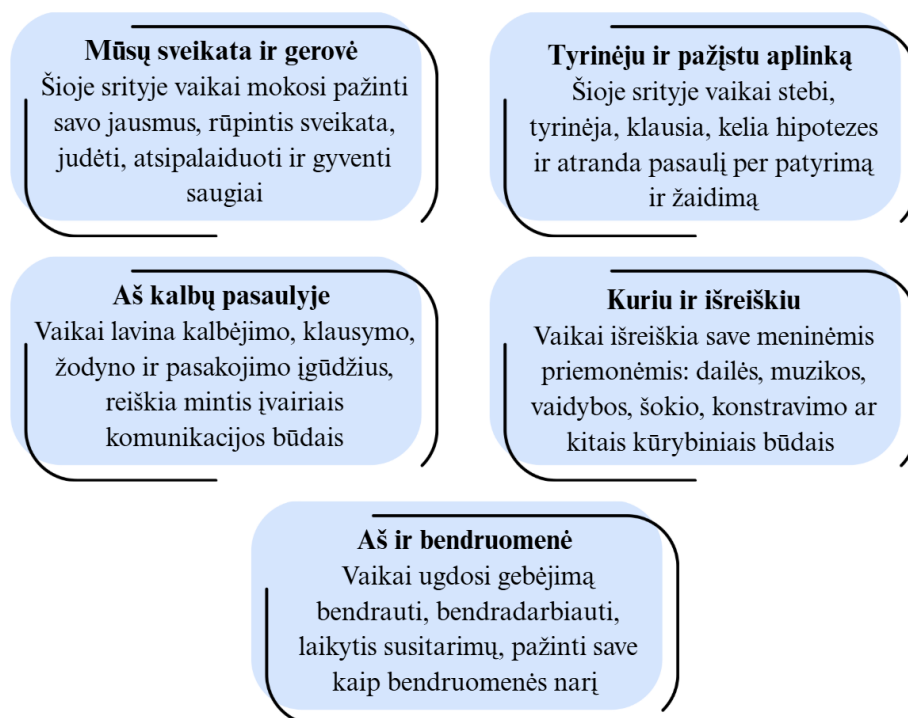

Ikimokyklinio ugdymosi pagrindas – visuminis ugdymas, siekiantis subalansuoti visų pasiekimų sričių plėtotę, užtikrinti ugdymo sričių tarpusavio dermę bei vaikų ir pedagogų veiklos balansą. Ikimokyklinio ugdymosi turinys grindžiamas penkiomis ugdymosi sritimis. Visa tai sudaro tvirtą pagrindą visapusiškam vaikų ugdymui, skatinančiam darnų jų emocinių, socialinių, pažintinių, kalbinių, kūrybinių ir fizinių galių vystymąsi.

Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas:

Ikimokyklinio ugdymo(si) ugdymosi sritis:

IV. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Ankstyvojo ir ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi turinys parengtas remiantis 2023 m. Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis. Jame atskleidžiamos plėtojamos vaiko galios per svarbiausias ugdymosi ir pasiekimų sritis. Ugdymosi įstaiga pripažįsta, kad kiekvienas vaikas mokosi skirtingai, todėl ugdymo procese sudaromos sąlygos kiekvienam siekti asmeninės pažangos pagal savo potencialą. Tokiu būdu kuriamas lankstus ir individualius poreikius atliepiantis mokymasis.

Pasiekimų sritys jungiamos į ugdomas vaiko galias, kurios išreiškia siekiamą vaiko brandos kryptį. Kiekviena galia apima kelias glaudžiai susijusias pasiekimų sritis, atskleidžiančias, kaip šis gebėjimas vystosi per visuminio ugdymo(si) kontekstą.

Toks turinio dėliojimo būdas užtikrina sistemingą, nuoseklią ir vaikų individualią raidą atitinkančią ugdymo(si) eigą. Vaiko galios vystomos per penkias visuminio ugdymo(si) sritis – emocinę, socialinę, pažintinę, kūrybinę ir fizinę – kurios atliepia skirtingus vaiko raidos aspektus.

Ypatingas dėmesys skiriamas patirtiniam ugdymui, kuris apima ne tik racionalų pažinimą, bet ir pojūčius, jausmus, kūrybiškumą, tyrinėjimą bei bendradarbiavimą.

Ugdymas(is) vyksta tiek vidinėse, tiek išorinėse aplinkose – ne tik grupėje, bet ir lauke ar už įstaigos ribų. Kuriami turtingi ugdymo(si) kontekstai, užtikrinantys vaikų emocinį ir fizinį saugumą. Organizuojant ugdymą(si), ypatingas dėmesys skiriamas ne tik materialinei, bet ir emocinei aplinkai: vaikų ir suaugusiųjų santykiai grindžiami pasitikėjimu ir abipuse pagarba.

Vaikų raidos tarpsniai ir etapai:

1–2 metų vaikai
Emocinė raida: vaikas pradeda aiškiau reikšti emocijas žodžiais („liūdna“, „pykstu“, „bijau“) ir suvokti paprastas emocines būsenas. Prasideda gėdos, kaltės, išdidumo formavimasis. Kalba: smarkiai plečiasi žodynas, išryškėja gebėjimas vartoti žodžius savęs apibūdinimui („aš“, „mano“) ir emocijų išraiškai. Pažintinė raida: vaikas pradeda sieti patirtį su kasdienybe, per žaidimus atpažįsta suaugusiųjų veiksmus. Seka paprastas priežasties-pasekmės sekas. Fizinė raida: gerėja stambiųjų ir smulkiųjų judesių koordinacija (laipiojimas, šokinėjimas, triratuko mynimas, karolių vėrimas). Kasdieniai įgūdžiai: pradeda suprasti dienotvarkės seką, ugdomas savarankiškumas atliekant paprastas užduotis.
3 metų vaikai
Emocinė ir socialinė raida: pradeda pasitikėti suaugusiais, ugdomi savarankiškumas. Nors socialiniai įgūdžiai dar tik formuojasi, vaikas pradeda bendradarbiauti. Kalba: smarkiai plečiasi žodynas, vartojama daugiskaita, trumpi sakiniai, atsiranda susidomėjimas eiliuotais teksta. Pažintinė raida: geba rūšiuoti daiktus pagal vieną požymį, ima domėtis priežastimi ir pasekme. Fizinė raida: aktyviai juda – bėgioja, mēto kamuolį, šoka. Domisi ir ramesnėmis veiklomis – piešimu, žaidimu su lėlėmis.
4 metų vaikai
Emocinė ir socialinė raida: vaikas tampa savarankiškesnis, mėgsta žaisti mažose grupėse, lengviau dalijasi. Derina draugiškumą su noru veikti savarankiškai. Kalba: tobulėja žodyno įvairovė, sakiniai darosi ilgesni. Vartoja erdvinius žodžius (pvz., „virš“, „po“), džiaugiasi naujais žodžiais. Pažintinė raida: domisi priežastiniais ryšiais, tačiau vis dar sunkiai atskiria tikrovę nuo fantazijos. Elgiasi kaip smalsūs „mokslininkai“. Fizinė raida: gerėja judesių koordinacija – bėgimas ritmingas, savarankiškai atlieka higienos veiksmus, karmo žirkklėmis, segasi sagas.
5 metų vaikai
Emocinė ir socialinė raida: vaikas tampa labiau pasitikintis savimi, atsakingas, mėgsta būti pagiriamas. Dominuoja grupinis žaidimas, stiprūs ryšiai su žaidimų draugais. Kalba: sakiniai tampa struktūruoti, artimi suaugusiųjų kalbai. Vaikas kalba sklandžiai, susidomi rašymu ir skaitymu. Pažintinė raida: geba klasifikuoti objektus pagal du požymius (pvz., spalvą ir formą), sieja naują informaciją su turimomis žiniomis. Fizinė raida: gerai išlavinta pusiausvyra ir koordinacija – važinėja dviračiu su ratukais, šokinėja, riša kaspinus, spalvina, kai kurie pradeda rašyti raides ir skaičius.

Ugdymo(si) turinys:

KOMUNIKABILUS VAIKAS	
Pasiekimų sritis: KALBŲ SUPRATIMAS	
Vertybinė nuostata - domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklaudyti ir suprasti kitą. Esminiai gebėjimai - klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	
<u>Siekama 3 žingsnio:</u> - Trumpam susikaupia klausydamas suaugusiojo ar kitų vaikų; supranta ir reaguoja į dažnai vartojamus veiksmų ir ypatybių pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius, klausimus, kurie prasideda žodžiais: „kas“, „ką“, „kur“, „kiek“, du vienas paskui kitą sekančius prašymus; greitai mokosi naujų žodžių. - Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolinių paveikslėlių, ženklų prasmę. - Varto knygeles, skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti, geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais. - Stengiasi išklaudyti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakydamas keletą žodžių.	<u>Siekama 5-6 žingsnio:</u> - Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinius, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. - Atpažįsta, kokie integruoti raiškos būdai ir priemonės buvo panaudoti perteikiant jausmą, idėją ar mintį. - Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles; suaugusiojo skaitomą tekstą knygoje seka akimis ar pirštu iš kairės į dešinę, iš viršaus į apačią; supranta, kad garsai ir raidės sudaro žodį, atpažįsta nuo kelių iki keliolikos abėcėlės raidžių; pradeda skirti paprastos garsinės sandaros žodžius sudarančius garsus, skiemenis. - Domisi įvairiais rašytiniais tekstais, iš iliustracijų ir vieno kito atpažįstamo žodžio supranta jų siužetą; supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau.
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)	
- Atkreipiu dėmesį į kalbančius žmones, klausausi, kaip kalba suaugusieji ir kiti vaikai. Plečiu savo žodyną, girdėdamas jų sakomus žodžius. - Suprantu trumpas pasakojamas istorijas, skaitomas pasakas ir galiu atpažinti, kas įvyko pirma, o kas – po to.	- Man patinka klausytis, kaip kalba kiti – draugai, mokytoja, personažai filmuose ar istorijose. Galiu atpažinti, kai kas nors juokauja, erzina, sako perkeltine prasme – suprantu ir linksmai sureaguojau.

- Klausydamas mokytojo suprantu paprastus paaiškinimus, ypač jei jie susiję su mano kasdienybe – dienotvarke, veiklomis ar įpročiais. - Geriau suprantu, kai kalba lydi kūno kalba: mokytojo žvilgsnis, šypsena, gestai, palietimas ar apkabinimas man padeda įsiklausyti ir įsitraukti. - Garsu, plojimu, trepsėjimu, mimika ar paveikslėliais parodau, kad girdžiu, reaguojau ir suprantu kalbos ar melodijos ritmą.	- Matau, kad mokytojo kalba ne tik žodžiai – jis kalba ir žvilgsniu, rankos mostu, prisilietimu, gestais. Tokiu būdu man lengviau suprasti, ką jis jaučia ar nori pasakyti. - Kartais atpažįstu ir kitų kalbų žodžius, ypač jei jie dažnai kartojami mūsų grupėje. Suprantu, ką nori pasakyti vaikai, kalbantys kita kalba. - Kai mokytojas skaito knygą, seku tekstą akimis – pradedu suvokti, kad raidės susijusios su garsais, kad iš jų susidaro žodžiai. Galiu nuspėti įvykių seką. - Žinau, kad knygos turi savo skaitymo tvarką – nuo kairės į dešinę, nuo viršaus į apačią. Atpažįstu kai kurias raides, galiu pasakyti, kokia raide prasideda mano vardas ar kiti žinomi žodžiai. - Žaisdamas ir kalbėdamas mokausi klausytis iki galo, suprasti, ką sako kiti, ir atpažinti, kada reikia atsakyti ar paklausti. Taip mes grupėje tampame draugais.
Pasiekimų sritis: KALBINĖ RAIŠKA	
Vertybinė nuostata - nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. Esminiai gebėjimai - naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.	
<u>Siekiamo 3 žingsnio:</u> - 2–3 žodžių vientisiniais sakiniais kalba ir klausinėja apie tai, ką mato ir girdi, apie aplinkos objektus, jų savybes, įvykius; inicijuoja pokalbius, kreipdamasis į suaugusįjį ar vaiką, atsako į paprastus klausimus; vartoja kelias dažniausias mandagumo frazes; taisyklingai vartoja kai kurias gramatinės formas. - Domisi laidomis, animaciniais filmais vaikams, skatinamas kalba apie juos; suaugusiojo padedamas kartuoja girdėtus eiliuotų tekstų ar dainų fragmentus; išskiria didžiausią įspūdį palikusius pasakojimo epizodus, labiausiai patikusius veikėjus, jų veiklas. - Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešinėja, palikdamas ženklus.	<u>Siekiamo 5-6 žingsnio:</u> - Išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, svarstymus, aiškinasi, diskutuoja; vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius (sinonimus, antonimus ir kt.). - Klausinėja apie tai, ką išgirdo, matė, pajautė, sužinojo, sprendžia problemas. - Kuria pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai paminėdamas pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėtų siužetų fragmentus žaidimų scenarijuose, meninėje veikloje. - Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kelis žodžius

UGDYMO(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)	
- Kalbu trumpais sakiniais apie tai, ką matau, girdžiu ar patiriu – daiktus, žmones, jų savybes, veiksmus ar įvykius. Kartais pats užkalbinu mokytoją ar draugą, atsakau į klausimus, domiuosi, kas vyksta aplink mane. - Moku pasakyti „labas“, „ačiū“, „prašau“, ypač kai matau, kaip tai daro suaugusieji ir vaikai mūsų bendruomenėje. - Kai man įdomu, kalbu apie matytus filmukus, laideles ar veikėjus. Su mokytojo pagalba pakartuju dainelių ar eilėraščių dalis, prisimenu, kas man patiko labiausiai. - Stebiu, kaip rašo suaugusieji, ir bandau tai daryti pats – braižau, keverzoju, piešiu ženklus ar raides, palieku savo pėdsaką. Tai man svarbu. - Kai mane išklauso, reaguoja į tai, ką sakau, ir parodo, kad tai vertinga, jaučiu, kad mano kalba prasminga – noriu kalbėti dar daugiau.	- Man patinka bendrauti – kalbu apie savo norus, jausmus, svajones, pasakoju, ką patyriau ar sužinojau. - Kartais pats pradedu pokalbį, kartais įsijungiu į kitų pokalbius, užduodu klausimus, atsakau. Pasakoju ne tik apie tai, kas matoma, bet ir apie tai, ką jaučiu. - Naudoju vis įvairesnius žodžius – kartais net labai gražius ar vaizdingus. - Man svarbu, kad mokytojas klausytųsi manęs – kai jis žiūri į mane, linkteli galva, nusišypso ar pakartoja, ką sakiau, jaučiu, kad esu išgirstas. - Mėgstu kurti istorijas – pagal paveikslėlius, pasakas ar savo fantaziją. Kartais pasakoju su draugais, kartais vaidiname. - Mėginu rašyti – kopijuuju žodžius, rašau savo vardą, braižau raides. Su mokytojo pagalba atrandu, kad žodžiai gali būti ne tik sakomi, bet ir rašomi. - Kalbėdamas pasitelkiu ne tik žodžius – naudoju ir rankų judesius, mimiką, net piešinius. Taip man lengviau pasakyti, ką noriu išreikšti.

Ugdymosi kontekstai - vaiko kalbinė raiška ir bendravimo gebėjimai plėtojami natūraliose, kasdienėse situacijose: žaidžiant, kuriant, tyrinėjant, dalyvaujant grupės veiklose tiek viduje, tiek lauke. Kuriamos aplinkos, kurios skatina vaiką kalbėti, klausytis, išreikšti mintis žodžiais, gestais, kūno kalba ar vaizdais. Naudojami paveikslėliai, simboliai, dainos ir ritminiai žaidimai padeda vaikui suprasti ir įsitraukti.

Pedagogo vaidmuo - pedagogas kuria saugius ir pasitikėjimu grįstus santykius su vaiku. Jis jautriai reaguoja į vaiko iniciatyvą kalbėti, išklauso, pritaiko kalbos tempą, skiria dėmesio nežodinei raiškai. Mokytojas drąsina vaiką išsakyti mintis, skatina dalyvauti pokalbiuose, rodo pavyzdį bendraudamas pagarbiai ir aiškiai.

Strategijos, metodai, būdai - taikomi žaidimai su ritmu ir žodžiais, dainelės, skaitomos pasakos, dialogai, vaidmenų žaidimai. Naudojami vizualūs simboliai, paveikslėliai, kūno kalba. Vaiko kalbėjimui skatinti taikomos pasakojimo, klausimų ir atsakymų, pasikartojimo strategijos. Ypatingas dėmesys skiriamas lėtam kalbėjimo tempui, emocinei aplinkai ir pozityviam grįžtamajam ryšiui.

PASITIKINTIS VAIKAS	
Pasiekimų sritis: EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA	
Vertybinė nuostata -domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. Esminiai gebėjimai -atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	
<u>Siekama 3 žingsnio:</u> - Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį. - Pradeda laikytis jam suprantamų suaugusiojo prašymų ir bendrų susitarimų.	<u>Siekama 5-6 žingsnio:</u> - Pats taiko įvairius nusiramavimo, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. - Siekdamas tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas; vienas ir kartu su kitais ieško taikių išeikių, kad neskaudintų kitų. Stengiasi suvaldyti savo pyktį, įniršį. - Supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)	
- Moku atpažinti, kaip jaučiuosi – ar linksmas, ar liūdnas, ar supykęs. Kartais parodau tai spalva, paveikslėliu ar emocijų veideliu, o kartais tiesiog veido išraiška, kūno judesiu ar žodžiu. - Kai kas nors nesiseka ar liūdina – pasitraukiu į šalį, einu pas mokytoją, nes žinau, kad jis padės ir supras. Pasitikiu, kad mane išklausys.	- Kai jaučiu, kad kyla pyktis ar liūdesys, prisimenu, ką galiu daryti – giliai kvėpuoju, nueinu į ramią vietą, apkabinu mylimą daiktą, paprašau mokytojo ar draugo pagalbos. Žinau, kaip nusiraminti, ir kartais pats pasiūlau tai ir draugui. - Stengiuosi palaukti, jei noriu kažko dabar – suprantu, kad kartais reikia luktelėti. Moku pasakyti, ko noriu, bet taip, kad neskaudinčiau kitų. - Kai pykstu, liūdžiu ar erzinuosi, tai bandau apie tai pasakyti žodžiais, pasikalbėti apie jausmus. Ieškome kartu su mokytoju ar draugais, ką galime daryti kitaip.

- Man padeda nusiraminti kasdieniai ritualai: ratas ryte, žvakės uždegimas, maldelė, mylimas žaislas ar pažįstama dainelė. Jaučiuosi saugiai, kai viskas vyksta taip, kaip įprasta. - Kartais žaidžiant kalbu su savimi – tai padeda man galvoti, susikaupti ar nusiraminti. - Mokausi suprasti, kaip jaučiasi kiti – kai mokytojas pasako: „Pažiūrėk į draugo veidą – ką jis jaučia?“, bandau atspėti. - Stengiuosi laikytis mūsų susitarimų – kai mokytojas primena švelniai ir aiškiai, man lengviau atsiminti, kaip reikia elgtis. - Kai jaučiuosi suprastas, girdimas ir saugus – galiu lengviau suvaldyti pyktį, nusivylimą ar baimę.	- Mūsų grupėje turime susitarimų – žinau, ką reiškia „laikas klausytis“, „laikas laukti“, „laikas pasakyti STOP“. Jie padeda visiems jaustis saugiai, ir man patinka, kai jų laikomės. - Net kai dienotvarkė pasikeičia – nesupykstu. Žinau, kad pokyčiai yra dalis mūsų dienos, o mokytojas visada paaiškina, kas ir kodėl vyksta. - Veiklose ir žaidimuose kalbu apie tai, ką jaučiu – ar man linksma, ar baisu, ar įdomu. Bandau suprasti, ką jaučia kiti – jei draugas liūdnas, paklausiu, ar jam reikia draugo. - Man svarbu žinoti, kad mokytojas manimi tiki – kai mane išklauso, priima ir padrąsina, aš jaučiuosi saugus ir drąsus būti savimi.
Pasiekimų sritis: SAVIVOKA IR SAVIAGRBA	
Vertybinė nuostata - pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. Esminiai gebėjimai - pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.	
<u>Siekiami 3 žingsnio:</u> - Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. - Pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi. Siekia savarankiškumo: „aš pats“. - Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiaisiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis. - Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius.	<u>Siekiami 5-6 žingsnio:</u> - Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Dalinasi stebiniais apie vidinių kūno sistemų veiklos išorinius ženklus (išskvepiamas oras, širdies plakimas ir kt.). - Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis. - Dalyvauja šeimos, grupės ir mokyklos bendruomenės veiklose. Prisideda prie šeimoje, grupėje ar mokykloje priimamų sprendimų. - Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, supranta, kad visi žmonės yra lygūs, pasako keletą šalių panašumų ir skirtumų. Domisi ir dažniausiai laikosi šeimos, grupės, mokyklos, vietinės bendruomenės vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių.
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)	

- Tyrinėju savo kūną per judėjimą – šoku, ropoju, šokinėju ir taip jaučiu, ką veikia rankos, kojos ar veidas. Smalsiai žiūriu į veidrodį ar vandenyje atsispindintį savo atvaizdą. - Žinau, kas esu – pasakau savo vardą, kiek man metų, kad esu berniukas arba mergaitė. Garsiai pasakau: „Aš pats!“ – kai noriu pabandyti kažką padaryti vienas. - Geriausiai jaučiuosi, kai aplink – pažįstami žmonės: mano mokytojas, mano grupės vaikai. Su jais jaučiuosi saugus ir labiau pasitikiu savimi. - Stebiu, ką veikia kiti vaikai – tai mane domina ir kviečia prisijungti. Kartais pats pasakau: „Noriu kartu!“ - Kai grupėje apsilanko nauji žmonės – mokytojo svečiai ar vaikai, kalbantys kita kalba – stebiu juos, nusišypsau. Jaučiu, kad mūsų grupė – bendruomenė, kurioje kiekvienas svarbus. - Man smagu, kai mokytojas mane įtraukia, paaiškina, pasitiki. Jaučiuosi drąsesnis, kai jis šalia – švelnus, rūpestingas, tikintis manimi. - Žinau, kad esu vertingas – nes esu Dievo mylimas vaikas. Mano mokytojas padeda man tai suprasti – kai mane išklauso, apkabina ir džiaugiasi mano mažais žingsniais.	- Pastebiu, kaip augu – kartais matuojuosi, lyginu savo ranką ar pėdą su draugo. Stebiu, kaip plakasi širdis ar kaip keičiasi kvėpavimas po bėgimo – tai man įdomu. - Didžiuojuosi tuo, ką sugebu – ar tai būtų piešinys, šuolis ar pasakojimas, drąsiai sakau: „Man pavyko!“ Žinau, kad kiekvienas mokosi skirtingai – mokytoja man padeda rasti man tinkamą kelią. - Žaidžiu, vaidinu, įsivaizduoju, kuo galėčiau būti užaugęs – gydytoju, kunigu, mokytoju ar virėju. Svajoju ir ieškau atsakymų, kas man patinka. - Dalyvauju grupės, darželio ir šeimos veiklose, kur pasitariame, kuriame, priimame sprendimus – ar tai būtų šventė, bendras darbas ar žygis. Jaučiu, kad esu reikalingas. - Žinau, kur gyvenu, kokia mano tautybė. Giedu himną, atpažįstu vėliavą, žinau, ką reiškia svarbiausi mūsų valstybės simboliai. - Kartu su draugais kuriame savo bendruomenės simbolius, pasakoju apie šeimos pomėgius, tradicijas. - Suprantu, kad kiekvienas žmogus yra ypatingas, todėl pagarbiai kalbu ir su tais, kurie atrodo ar kalba kitaip. Mano darželis moko, kad visi esame lygūs Dievo akivaizdoje. - Ieškau būdų susidraugauti, padėti, kurti santykį – kalbėdamasis, apkabindamas, pasidžiaugdamas kartu.
---	--

Ugdymosi kontekstai - vaikas ugdosi kasdienėse veiklose, per bendrus grupės ritualus, žaidimus, maldą, santykius. Saugi ir pastovi aplinka, aiškus dienos ritmas, katalikiškos vertybės (maldelė, dėkojimas, atleidimas) padeda vaikui pasitikėti savimi ir kitais.

Pedagogo vaidmuo - pedagogas kuria saugią emocinę aplinką, įvardija vaiko emocijas, padeda nusiraminti, palaiko vaiko savarankiškumą. Jis rodo pagarbą kiekvienam kaip Dievo kūriniiui, skatina priimti atsakomybę už savo veiksmus.

Strategijos, metodai, būdai - emocijos tyrinėjamos per žaidimus, pasakas, pokalbius, dailės veiklas. Vaikai mokosi nusiraminti kvėpuodami, tylėdami, žaisdami. Vyksta refleksijos po veiklų, vaikai kviečiami spręsti, priimti pokyčius, būti bendruomenės dalimi. Katalikiškos vertybės padeda ugdyti pagarbą sau ir kitam.

SĖKMINGAI BESIMOKANTIS VAIKAS	
Pasiekimų sritis: MATEMATINIS MĄSTYMAS	
Vertybinė nuostata - nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. Esminiai gebėjimai - atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.	
<u>Siekiami 3 žingsniai:</u> - Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas (rankos pirštai, taškai, brūkšneliai), paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. Supranta, ką reiškia būti pirmam, antram. - Palygina du daiktus, besiskiriančius tik ilgiu, mase ar tūriu, veikdamas (suartinamas, pakilnodamas, pilstydamas vandenį ar smėlį). Parodo, kuris iš dviejų daiktų yra ilgas – trumpas, sunkus – lengvas, pilnas – tuščias ir pan. - Surikiuoja kelių objektų rinkinį pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę. - Tapatina, atrenka kelis daiktus (jų vaizdus) pagal spalvą, formą, dydį. - Kopijuoja dviejų elementų sekas (vaizdines, garsines, judesio).	<u>Siekiami 5-6 žingsniai:</u> - Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10, juos parašo skaitmenimis. Paduoda tikslų daiktų skaičių, kai jų yra daugiau nei 5; pasako, kiek jų yra daugiau už 5 ir kelių trūksta iki 10. Atlieka sudėties ir atimties veiksmus 7-ių ribose. Žymi, skaičiuoja, vaizduoja duomenis, naudojami grafiniais jų vaizdais sprendamas problemas. Kalbėdamas apie ateities įvykius, pradeda vartoti žodžius: būtinai, tikrai įvyks; gali būti, įmanoma, kad įvyks; taip negali būti, niekada neįvyks. - Palygina du tris mažai besiskiriančius išmatuojamus dydžius, randa žodžių nedideliu jų skirtumui apibūdinti (šiek tiek didesnis, truputį ilgesnis, beveik vienodi, panašaus aukščio ir pan.). Apibūdindamas aplinkos objektus, vartoja bent penkis dvimačių ir trimačių figūrų pavadinimus (skritulys, kvadratas, trikampis, kubas, rutulys). Žinomas figūras pavadina taisyklingai, nepriklausomai nuo jų padėties ar dydžio. Atrenka figūrai sukomponuoti reikalingas detales ir jas tinkamai sudėlioja. - Apibūdina, kaip vienas kito atžvilgiu yra išsidėstę matomi daiktai. Išgirdęs ar pamatęs judėjimo su krypties pakeitimu planą, jį iš atminties įvykdo, atkuria, geba pasakyti ir bando pavaizduoti, kaip reiktų sugrįžti (judėti atbuline tvarka). Nukopijuoja, pratęsia, sukuria seką iš dviejų pasikartojančių elementų.
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)	

- Pastebiu, kiek pirštų rodo draugas ar mokytojas, ir sakau: „vienas“, „du“, „trys“. Mėgstu parodyti, kiek turiu daiktų – paduodu tiek, kiek manęs prašo. - Mokytojas padeda suprasti, ką reiškia būti pirmam ar antram, kai stovime eilėje ar žaidžiame – ir man tai smagu! - Kai žaidžiu su vandeniu ar smėliu, pilu iš vieno indo į kitą ir pastebiu: „čia pilna“, „čia mažiau“. Kartais kilnoju daiktus ir sakau: „šitas sunkesnis“ ar „lengvesnis“. - Galiu palyginti du daiktus: kuris ilgesnis, trumpesnis, didesnis, mažesnis – tereikia juos padėti vieną prie kito ir žiūrėti. - Kai žaidžiame su spalvotomis figūromis ar žaislais, atpažįstu spalvas, formas, dydžius – kartais sudedu tokias pačias krūvon. - Mėgstu veiklas, kuriose galima klausytis, judėti ir kartoti: pavyzdžiui, kai mokytojas rodo ritmą arba darome „šoklio“ sekas – man sekasi atkartoti du pasikartojančius veiksmus. - Mokytojas leidžia man bandyti, eksperimentuoti, klysti – tai padeda drąsiai mokytis ir suprasti, kad matematika – tai žaidimas, kurį galiu perprasti savo tempu.	- Moku skaičiuoti nuo 0 iki 10 – garsiai ir parašyti skaičius. Kai skaičiuojame žaislus ar daiktus, pasakau, kiek jų yra, net jei daugiau nei penki. - Žaisdamas sudedu ir atimu daiktus – pavyzdžiui, jei turiu 5 akmenukus, o draugui duodu 2 – paskui suskaičiuoju, kiek liko. Tai tarsi mažas matematikos žaidimas! - Tyrinėju duomenis, dėliu ir skaičiuoju pagal paveikslėlius, lipdukus ar grafikėlius. Bandau išsiaiškinti, kurio daikto daugiausia, kurio mažiau. Su mokytojo pagalba ieškome atsakymų kartu. - Pradedu vartoti žodžius apie tikimybes – sakau: „tikrai bus“, „gal bus“, „nebus“. Mąstau apie ateitį! - Kai lyginu daiktus, sakau: „šitas šiek tiek ilgesnis“, „beveik toks pats“, „truputį mažesnis“. Pastebiu net nedidelius skirtumus – tai man padeda suprasti pasaulį. - Atpažįstu figūras – skritulį, kvadratą, trikampį, kubą, rutulį. Nesvarbu, kokio jos dydžio ar kaip padėtos – galiu jas atpažinti, sudėlioti iš detalių, sukonstruoti. - Sakau, kur yra daiktai: „po stalu“, „šalia“, „virš“, „priešais“. Su mokytojo pagalba galiu net nupasakoti kelią arba pasakyti, kaip grįžti atgal. - Kartais kuriu sekas: pakartoju du elementus – pavyzdžiui, „mėlynas–raudonas, mėlynas–raudonas“. Mėgstu tokius ritmingus žaidimus! - Veikdamas mokausi ne tik skaičiuoti ar rūšiuoti, bet ir susikaupti, išlaukti, mąstyti, būti atidus. Man patinka, kai galiu pats atrasti, o mokytojas padeda rasti atsakymus ir leidžia bandyti dar kartą.
Pasiekimų sritis: MOKĖJIMAS MOKYTI	
Vertybinė nuostata - noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. Esminiai gebėjimai - geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.	
<u>Siekiami 3 žingsniai:</u> - Trumpam įsitraukia į sudominusią ar savo sumanytą veiklą.	<u>Siekiami 5-6 žingsniai:</u> - Įsitraukia į naują, iššūkio reikalaujančią veiklą, drąsiai kalba apie tai, ką jau moka, ką norėtų sužinoti, ko išmokti. Numato veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti. - Priimdamas sprendimus, ieško informacijos ir ją tikslingai atrenka.

- Pasirenka mėgstamą žaislą, meno kūrinį, stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą veiklą. - Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja, kaip kažkas veikia, vyksta. - Džiaugiasi tuo, ką atliko ir ko išmoko veikdamas.	- Stebi savo veiklos procesą, jį koreguoja, išbandydamas įvairius veikimo būdus ir kylančias idėjas, kol pasiekia tikslą. - Noriai dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultata, pasako, ko ir kaip mokėsi, kas pavyko (nepavyko), ką dar norėtų išbandyti, ko išmokti.
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)	
- Pastebiu tai, kas man įdomu, ir trumpam įsitraukiu į veiklą, kuri patraukia mano dėmesį – kartais ją pats sugalvoju. Man gera, kai leidžiama veikti savo tempu. - Pasirengu tai, kas man patinka – mėgstamą žaislą, paveikslėlį ar priemonę. Bandau suprasti, kaip su tuo galima kurti, žaisti ar mokytis. - Stebiu, kaip veikia daiktai ar reiškiniai, klausiu mokytojo arba draugų. Kartais pats atrandu atsakymus – kai kurie dalykai man pasidaro aiškesni, kai galiu juos išbandyti. - Džiaugiuosi, kai pavyksta kažką padaryti. Net jei dar ne viskas išeina taip, kaip norėčiau, jaučiu – išmokau kažką naujo, ir tai mane džiugina. - Mokytojo padaršinimas – šypsena, žvilgsnis, pagyrimas ar švelnus prisilietimas – man padeda tikėti savimi. Tada noriu bandyti dar kartą. - Mano grupėje jaučiuosi svarbus – čia visi mokomės kartu. Kai veikla įdomi, kai galiu ją rinktis ir dalytis su kitais, mokytis man gera ir saugu. - Žinau, kad mokytis – tai augti, kaip Dievo mylimam vaikui. Kasdien galiu pažinti, tyrinėti, dalytis ir augti bendrystėje su draugais ir suaugusiaisiais.	- Kai mokausi ar žaidžiu, man patinka tartis su kitais – klausiu, pasakoju, dalinuosi idėjomis. Kartu veikti yra smagu ir padeda sugalvoti dar daugiau. - Prieš pradėdamas veiklą, kalbu apie tai, ką jau žinau ir ką dar norėčiau sužinoti. Su mokytojo pagalba sugalvoju, kaip galėčiau tai pasiekti ir ko tam man reikės. - Veikdamas atidžiai stebiu, ar viskas vyksta taip, kaip suplanavau. Jei nepavyksta – bandau kitaip. Kartais paklausiu kitų, kartais pats sugalvoju naują būdą. - Mokausi stebėdamas kitus – ką daro draugai ar suaugusieji, kaip jie tai daro. Drąsiai klausiu: „Kaip tu tai padarei?“ ir išbandau pats. - Kai pasidalinu tuo, kas pavyko ar buvo sunku, jaučiu, kad mano pastangos yra svarbios. Galiu sukurti pasakojimą apie savo mokymosi kelionę – tarsi mažą istoriją. - Kalbėdamasis su kitais vartoju naujus žodžius, kuriuos girdžiu iš mokytojų ar draugų. Man padeda, kai mokytojas šypsosi, palaiko, padrąsina – tada jaučiuosi stiprus ir drąsus mokytis. - Su draugais tariamės, dalijamės atsakomybėmis, planuojame, kaip galime veikti kaip tikra komanda. Mokymasis kartu leidžia mums augti kaip bendruomenei. - Žinau, kad Dievas mane myli, o kiekviena nauja diena darželyje – tai proga sužinoti daugiau, dalytis ir kurti su kitais. Mokytis – tai keliauti kartu su draugais ir mokytojais. Veikdamas su draugais sutariame, kas ką darys, susitariame dėl taisyklių. Kartu galvojame, kaip padaryti geriau – kaip komanda. - Mokausi iš savo patirties, bet ir drąsiai dalinuosi ja – juk mokytis galime vieni iš kitų!

Ugdymosi kontekstai - matematinis mąstymas ir mokėjimas mokytis ugdomi kontekstuose, kurie susiję su vaikui prasmingomis situacijomis: žaidimu, kasdiene veikla (valgio ruošimas, matavimas, tvarkymasis), gamta, tyrinėjimu, šventėmis, pasakojimais. Vaikai kviečiami

pažinti pasaulį savo tempu, veikiant individualiai ar grupėje, o atradimai reflektuojami pasitelkiant kalbą, judesį, dailės raišką, simbolius. Katalikiškas kontekstas atsiskleidžia per dėkingumą už gebėjimą mokytis ir pažinti, džiaugsmą dėl bendrystės ir bendradarbiavimo.

Pedagogo vaidmuo - pedagogas kuria įtraukiančią aplinką, kurioje vaikai laisvai renkasi priemones, planuoja veiklas, kelia klausimus. Jis stebi vaiko mokymosi procesą, įvardija vaiko pastangas ir pažangą, padeda išvelgti naujas galimybes. Katalikiškas pedagogo vaidmuo grindžiamas pagarba kiekvieno vaiko mokymosi tempui ir būdai, padrąsinimu, švelniu palydėjimu ir pasitikėjimu Dievo duotomis galimybėmis.

Strategijos, metodai ir būdai - vaiko mokymosi kelias grindžiamas tyrinėjimu, problemų sprendimu, bendradarbiavimu, refleksija. Matematinis pažinimas skatinamas per žaidimus, loginio mąstymo užduotis, bandymus, konstravimą, klasifikavimą, sekų kūrimą, skaičiavimą realiose situacijose. Mokėjimo mokytis gebėjimai stiprinami leidžiant planuoti veiklą, pasakoti, kas pavyko ar ne, ir iš naujo bandyti. Refleksija vyksta ratuose, pokalbiuose, veiklų aptarimuose. Katalikiškos vertybės įgyvendinamos per dėmesį bendruomeniškumui, padrąsinimą tikėti savo jėgomis, džiaugtis augimu ir būti dėkingam už galimybę mokytis.

KŪRYBINGAS VAIKAS	
Pasiekimų sritis: MENINĖ RAIŠKA	
Vertybinių nuostatų - domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. Esminiai gebėjimai - pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tiksliai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	
<u>Siekiami 3 žingsniai:</u> - Žaisdamas su erdvinėmis ir grafinėmis priemonėmis bei medžiagomis, tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais. - Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar „galvokojus“.	<u>Siekiami 5-6 žingsniai:</u> - Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis (gratažas, monotipija), skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis. - Kuria darbus, pasižyminčius fantastinėmis detalėmis, grafiniais ženklais (skaitmenimis, žodžiais, raidėmis, rodyklėmis). Turi išankstinį kūrybinį sumanymą, nuosekliai bando jį

- Grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, veiksmiais, sava kalba. Pradedą rinktis jam patrauklias raiškos priemonės, medžiagas.	įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas. Kartu su kitais kuria bendrus dailės darbus. - Komentuoja ir kitaip reiškia nuomonę apie savo, kitų vaikų, menininkų darbus vartodamas žinomas dailės sąvokas. Gali išvardyti keletą technikų (piešta, fotografuota, tapyta). Samprotauja apie dailės kūrinių paskirtį. Supranta, kad yra skirtingos dailės rūšys.
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)	
- Man patinka eksperimentuoti su dažais, kreidelėmis, moliu, smėliu ar kitomis medžiagomis – spaudžiu, braukau, tepioju, stebiu, kas lieka ant popieriaus ar stalo. Kartais net pats nustembu, koks pėdsakas atsirado! - Mėgstu kurti – dėliuju, lipdau, konstruoju, piešiu – man smagu, kai iš nieko gimsta kažkas naujo. - Kurdamas mėgstu judėti, skambinti, ploti, dainuoti ar murmėti. Kartais mano piešinys turi savo garsą, o lipdinys – savo istoriją! - Pasirenku, kokia priemone šiandien norėčiau kurti – ar tai būtų dažai, ar molis, ar akmenukai iš kiemo. Kiekvieną kartą noriu išbandyti kažką kitaip. - Kai mokytojas leidžia laisvai tyrinėti, imu vis daugiau pastebėti – liniją, spalvą, formą, medžiagos pojūtį.	- Man patinka kurti taip, kaip sugalvoju pats – prieš pradėdamas jau turiu idėją, ką noriu nupiešti ar nulipdyti. Jeigu reikia, planuoju, kokias spalvas ar priemones pasirinksiu – kartais imu dažus, kartais klijuoju! - Kuriu įdomius, fantazijos kupinus kūrinius – kartais juose atsiranda raidės, rodyklės, net „slaptos žinutės“. Piešinyje galiu pasakoti istoriją – apie robotą, paukštį ar svajones. - Man įdomu bandyti vis naujas technikas – piešti ant stiklo, spausti dažus, maišyti spalvas, daryti žymes. Aš nebijau išsitemti – taip kuriami gražiausi darbai! - Moku pasakyti, kaip sukūriau savo piešinį, ką jame nupiešiau, kodėl parinkau vienas ar kitas spalvas. Kai žiūriu į kitų vaikų darbus, pasidžiaugiu, pasakau, kas man gražu. - Matau, kad menas gali būti visoks – tapyba, fotografija, šokis ar net garsas. Aš bandau viską! Man patinka kurti ir kartu su kitais – didelis bendras paveikslas ar šokis man suteikia džiaugsmo. - Moku pastebėti ir įvardyti, kada kūrinys pieštas, dažytas, fotografuotas. Kartais pats bandau sukurti naują būdą piešti, net jei dar ne visada išeina – svarbu pabandyti.
Pasiekimų sritis: KŪRYBIŠKUMAS	
Vertybinė nuostata - nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. Esminiai gebėjimai - pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.	
<u>Siekiami 3 žingsnio:</u> - Pakartotinai sugrįžta prie dominančių raiškos būdų tyrinėjimo.	<u>Siekiami 5-6 žingsnio:</u> - Domisi, fantazuoja, užduoda klausimus apie kūrybinę veiklą, išbando įvairias naujas kūrybos priemones, būdus, sritis. Savo kūryboje atkartoja pastebėtus kitų kūrybos elementus.

- Perkuria patikusius garsus, judesius, veiksmus, vaizdus, atrasdamas naujus derinius. Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus. - Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais.	- Numato, kaip ir kokiomis priemonėmis sieks kūrybinio rezultato, padedamas sprendžia kūrybinius iššūkius, pagal savo įsivaizdavimą siekia pabaigti kūrybinį darbą, paskatintas jį tobulina. - Dalinasi savo kūryba artimoje aplinkoje, pasakoja apie kūrybos procesą, paaiškina, kas jam svarbu ir įdomu, pasako, kam skirti jo paties ir kitų žmonių kūrybos rezultatai.
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)	
- Mėgstu sugrįžti prie to, kas man įdomu – piešimo, šokio, garsų ar judesių. Kiekvieną kartą bandau kažką naujo arba pakeičiu tai, ką jau dariau. - Kartais sugalvoju, kaip kitaip padainuoti dainą, sukurti naują judesį ar pakeisti pasakos veikėjo veiksmus. Žaidime vaizduotėje viskas įmanoma! - Judėdamas parodau, kaip jaučiuosi – kartais šoku tyliai, kartais greitai bėgiuju. Man patinka kurti garsus su įvairiais daiktais – puodais, kibirais ar net šaukštais! - Kai kuriame kartu su kitais, žiūriu, ką daro draugai, ir noriu prisijungti – kartu kurti smagiau! Bandau jų veiksmus, garsus, džiaugiuosi, kai mus kažkas sujungia. - Improvizuoju – pasakoju pasaką per judesį, piešiu, ką įsivaizduoju, išbandau vis kitokius būdus išreikšti mintis ar emocijas.	- Man patinka kurti – piešti, šokti, dainuoti ar sugalvoti naujus žaidimus. Kartais į galvą šauna tokios idėjos, kad net pats nustembu! - Sugalvoju, ką noriu sukurti, ir mokytojo padedamas nusprendžiu, kokių priemonių man reikės. Jei kažkas nepavyksta – bandau dar kartą, ieškau kitokio sprendimo. - Derinu įvairias išraiškos formas – piešiu ir tuo pačiu dainuoju, judu pagal garsus, kuriu istorijas iš linijų ir spalvų. - Rodau kitiems, ką sukūriau – noriu, kad draugai ar mokytojas pamatytų ir išgirstų, ką sugalvojau. Pasakoju, kaip kilo idėja, kodėl pasirinkau būtent tokias spalvas ar judesius. - Man įdomu klausytis, ką kiti sukūrė, ir bandyti savaip. Pastebėjęs įdomų piešinį ar judesį – bandau jį įtraukti į savo kūrybą. - Kai kūryba priimama su pagarba, jaučiuosi drąsus, išradingas, ypatingas. Kiekvienas mano piešinys ar daina pasakoja mano istoriją – tai, kas man svarbu. - Pažįstu pasaulio Kūrėją, regiu jo kūrybą ir matau to svarbą pasauliui ir mano gyvenimui.

Ugdymosi kontekstai - vaiko kūrybiškumas skleidžiasi įvairiose aplinkose – laisvo žaidimo metu, dailės, muzikos, šokio, teatro veiklose, šventėse, kūrybinėse dirbtuvėse. Kūryba gimsta tiek grupėje, tiek lauke, stebint gamtą ar dalyvaujant liturginiuose momentuose. Vaikai įkvepiami pasakomis, Šventojo Rašto istorijomis, kasdieniais įspūdžiais.

Pedagogo vaidmuo - pedagogas kuria įkvepiančią, priemonių kupiną erdvę, kuri leidžia vaikui laisvai rinktis išraiškos būdus. Jis stebi, padrašina, užduoda klausimus, bet nevaržo. Padeda įgyvendinti vaiko sumanymus, pabrėžia proceso, o ne rezultato vertę. Katalikiškoje aplinkoje pedagogas kviečia pažinti Kūrėją per kūrybą, ugdo pagarbą kiekvieno unikalumui.

Strategijos, metodai, būdai - kūrybiškumas ugdomas per menines patirtis – piešiant, lipdant, konstruojant, judant ar improvizuojant. Vaikai tyrinėja technikas, derina pojūčius ir medžiagas. Veikla dažnai siejama su emocijomis, pasakojimais, pasakomis. Kūrybinė raiška skatinama klausant muzikos, kuriant bendrus darbelius, žaidžiant vaidmeninius žaidimus. Refleksijos metu aptariami kūrybos procesai, įvardijami išgyvenimai, atradimai, įtraukiamos tikėjimo ir grožio temos.

BESIRŪPINANTIS SAVIMI IR KITAIS VAIKAS	
Pasiekimų sritis: KASDIENIAI GYVENIMO ĮGŪDŽIAI	
Vertybinė nuostata - Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. Esminiai gebėjimai - esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.	
<u>Siekama 3 žingsnio:</u> - Suaugusiojo padedamas ruošia maistą: tepa, laužo, mirko. Padeda tinkamai naudotis stalo įrankiais. - Suaugusiojo padedamas naudojami tualetu, prausiasi ir šluostosi veidą, apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Padeda į vietą vieną kitą daiktą. Padeda laikytis susitarimų ir saugiai elgtis lauko aikštelėse.	<u>Siekama 5-6 žingsnio:</u> - Išvardija, ko reikia valgyti daugiau, o ko mažiau, kad augtų sveikas, esant galimybei pirmenybę teikia sveikatai palankiems maisto produktams. Valgo savarankiškai, tvarkingai. - Taisyklingai plaunasi rankas. Atsižvelgdamas į tai, ar jam šilta, ar šalta, nusirengia ar apsirengia drabužius. Rūpinasi savo asmeniniais ir bendrais daiktais grupėje: padeda į vietą, saugo, sutvarko. - Savarankiškai ar priminus laikosi sutartų saugaus elgesio taisyklių grupėje, kieme, išvykose. Paaiškina saugaus elgesio su nepažįstamais žmonėmis, buitinais prietaisais, aštriais daiktais ir sveikatai pavojingomis medžiagomis taisykles, įvardija aplinkoje esančias nesaugias vietas. Paaiškina, kad jo kūnas priklauso tik jam, sako „stop“, „ne“ reaguodamas į jo privatumą pažeidžiantį elgesį. Paaiškina, kokių profesijų žmonės gali padėti ištikus nelaimei. Žino pagalbos telefono numerį.

UGDYMO(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)	
- Moku pasirūpinti savimi – su mokytojo pagalba stengiuosi apsirengti, apsiauti batus, nusiplauti rankas, nusišluostyti veidą. - Bandau savarankiškai pasinaudoti tualetu, žinau, kad svarbu nusiplauti rankas ir palaikyti švarą. - Kai gaminame užkandžius, pats laužau, tepu, mirkau – tai smagu ir įdomu! Po to stengiuosi padėti susitvarkyti. - Žinau, kur padėti žaislus ar daiktus, kai baigiu žaisti – tvarka grupėje man padeda lengviau rasti tai, ko reikia. - Mokausi būti atsargus, kai žaidžiu lauke – laikytis susitarimų, neiškaudinti kitų, padėti draugui, jei jis parkrenta. - Higienos priemonės man tampa pažįstamos, žinau, kas yra dantų šepetėlis, muilas, šukos – mokausi jomis naudotis pats.	- Aš žinau, kas yra sveikas maistas – girdėjau, kad daržovės ir vaisiai padeda augti stipriam, o saldumynų reikia mažiau. Diskutuodamas su draugais galiu paaiškinti, ką valgyti naudinga, o ko – tik kartais. - Valgau savarankiškai, naudodamasis šakute ir šaukštu, tvarkingai, stengiuosi neberti maisto ant stalo. Prieš valgį plaunu rankas taip, kaip mokė mokytojas – su muilu, kruopščiai. - Jeigu jaučiu, kad man šilta – nusirengiu megztinį, o jei šalta – apsirengiu. Pats rūpinuosi savo daiktais, padedu į vietą žaislus, knygeles, net pastebiu, jei kažkas pamiršo sutvarkyti. - Pastebiu, jei kas nors ne vietoje – šiukšlė ar pavojingas daiktas, ir pasakau mokytojui, padedu sutvarkyti. Mokausi rūšiuoti atliekas – plastikas į vieną dėžę, popierius į kitą. - Žinau, kaip elgtis saugiai grupėje, lauke ar išvykose. Jei pamatau pavojingą vietą – pasakau. Žinau, kad mano kūnas priklauso man, ir galiu pasakyti „ne“ arba „stop“, jei kažkas elgiasi netinkamai. - Žinau, kad jei kas nutinka – galiu kreiptis pagalbos: pasakau mokytojui, skambinu 112. Žinau, kad yra ugniagesiai, gydytojai, policininkai, kurie padeda žmonėms bėdoje. - Esu dėkingas Kūrėjau už man duodamas gėrybes ir kūną. Prisimenu padėkoti Viešpačiui už maistą ir pagarbiai su juo elgiuosi.
Pasiekimų sritis: FIZINIS AKTYVUMAS	
Vertybinė nuostata - noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. Esminiai gebėjimai - tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gauda ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tiksliai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.	
<u>Siekiama 3 žingsnio:</u> - Pastovi ant vienos kojos (3–4 sekundes). Tikslingai skirtingu ritmu eina, apeina arba peržengia kliūtis, eina plačia (25–30 cm) linija. Bėga keisdamas kryptį, greitį, neprarasdamas pusiausvyros. Laikydamasis lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu	<u>Siekiama 5-6 žingsnio:</u> - Ištvėrimingas, bėga ilgesnius atstumus. Bėga pristatomuoju ar pakaitiniu žingsniu. Šoka į tolį, į aukštį. Žaisdamas laisvai koordinuotai juda, orientuojasi erdvėje. Dažniausiai vaikščioja, stovi, sėdi taisyklingai. Atpažįsta akivaizdžius ženklus, kurie rodo, kad jo kūnui reikia poilsio ar judėjimo.

žingsniu. Nušoka nuo laiptelio, atsispirdamas abiem kojomis 1–2 kartus pašoka nuo žemės, peršoka liniją. Meta ir gauda kamuolį abiem rankomis, spiria kamuolį stovėdamas. - Derina akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius: veria ant virvutės didelės sagas, užsega lipdukais batus, ridena kamuolį abiem rankomis arba pakaitomis dešine ir kaire ranka.	- Veiksmus su smulkiais daiktais atlieka vikriai, tiksliai ir kruopščiai. Tiksliai valdo pieštuką ir žirkles ką nors piešdamas, kirpdamas. Kuria įvairias konstrukcijas, sudėtingus statinius.“
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)	
- Mėgstu judėti – einu, bėgu, šoku, o kai reikia – net pabūnu ant vienos kojos! Galiu pereiti siauru taku ar linija, užlipti ir nultipti laiptais, jei šalia yra suaugęs. - Bėgiodamas kartais pasuku, pristabdu arba vėl pasileidžiu greičiau – man patinka keisti judėjimo kryptį. Moku nušokti nuo laiptelio, pašokti aukštyn abiem kojomis, peršokti per juostelę ar pagaliuką. - Žaisdamas su kamuoliu, bandau jį mesti, spirti, gaudyti – man smagu, kai pataikau ar pagaunu. - Gebu naudotis savo rankomis – užsegti batų lipdukus, suverti, atsukti, paimti ir pastatyti daiktą, tvarkingai naudotis įrankiais. - Kai vaikštau ar žaidžiu su kliūtimis, stengiuosi išlaikyti pusiausvyrą – pamažu mokausi saugiai judėti, net jei paviršius siauras ar tenka lipti aukščiau.	- Mėgstu judėti – bėgu greitai ir toli, kartais keičiu bėgimo būdus, šoku į tolį ar aukštai. Jaučiu, kaip juda mano kūnas, atpažįstu, kada man reikia pailsėti ar, priešingai, – pajudėti. - Judėdamas žaidžiu – lengvai sukiojuosi, lenkiuosi, pasisuku, atsitraukiu ar pasislenku, kad lengviau judėčiau aplinkoje. Moku stovėti, sėdėti ar vaikščioti taisyklingai – mano kūnui tai padeda jaustis geriau. - Smagiai kuriu – dėlioju, konstruoju, klijuoju, pjaustau – naudoju pirštukus tiksliai ir atsargiai. Piešiu, karpau, dėlioju detales – mano rankos dirba lyg įrankiai. - Žaisdamas su kamuoliais ar kitais daiktais, kurie juda ar keičia kryptį, mokausi greičio, vikrumo ir jėgos. Ieškau naujų judesių, eksperimentuoju su savo kūno galimybėmis, judesiais atkartodamas gyvūnus, veikėjus ar daiktus. - Mėgstu žaisti komandoje – klausau taisyklių, mokausi susitarti, džiaugtis laimėjus ir priimti pralaimėjimą. Tikiu, kad žaidžiant svarbu stengtis, o ne tik laimėti.

Ugdymosi kontekstai - ugdymas grindžiamas kasdienėmis vaikui prasmingomis veiklomis: valgymu, higiena, judriais žaidimais, buvimu gamtoje, veiklomis su bendruomene. Vaikai mokosi rūpintis savimi, kitais ir aplinka per konkrečias gyvenimiškas situacijas.

Bendruomeniškumas kuriamas per bendrus susitarimus, tvarkymąsi, pagalbos gestus, tikėjimo praktiką (pvz., padėka prieš valgį, kalbėjimas apie kūno dovaną iš Dievo).

Pedagogo vaidmuo - pedagogas yra kantrus palydėtojas ir pavyzdys – modeliuoja sveikus įpročius, rūpinimąsi kūnu ir saugų elgesį. Skatina vaiką būti savarankišku, padrąsina jį pasitikėti savimi, mokytis iš kasdienių patirčių, spręsti problemas draugiškai. Taip pat įtvirtina vertybes: dėkingumą, pagarbą kūnui, atjautą ir atsakomybę. Reaguoja jautriai, kai vaikui reikia pagalbos, bet skatina jį pabandyti pats.

Strategijos, metodai ir būdai - taikomi kasdienybės įgūdžių ugdymo metodai: praktinis bandymas, pasikartojimas, modeliavimas, savistaba, refleksija. Veiklos organizuojamos žaidybine forma – per vaidmenų žaidimus, tvarkymosi žaidimus, žygius, maisto gamybą. Vaikai tyrinėja kūną per judesį, mokosi per ritmą ir ritinius veiksmus. Katalikiškas aspektas įgyvendinamas per maldą prieš valgį, dėkingumo momentus, pagarbius pokalbius apie kūną kaip Dievo dovaną.

JAUTRUS KULTŪRINEI IR SOCIALINEI ĮVAIROVEI VAIKAS	
Pasiekimų sritis: SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ	
Vertybinė nuostata - nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. Esminiai gebėjimai - sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	
<u>Siekama 3 žingsnio:</u> - Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį. - Pradeda laikytis jam suprantamų suaugusiojo prašymų ir bendrų susitarimų.	<u>Siekama 5-6 žingsnio:</u> - Siekdamas tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas; vienas ir kartu su kitais ieško taikių išeikių, kad neskaudintų kitų. Stengiasi suvaldyti savo pyktį, įniršį. - Supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.

UGDYMO(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)	
- Man ramiau, kai viskas vyksta taip, kaip įprasta – dienos ritmas ir pažįstami dalykai man padeda jaustis saugiai. Kai viskas vyksta kaip visada, jaučiuosi gerai. - Jei kažkas man nepatinka ar supykstu, nueinu į šalį, atsitraukiu. Kartais pasakau „nenoriu“, o kartais tiesiog einu pas mokytoją – ieškau pagalbos, kai man reikia. - Kai žaidžiu, kalbuosi su savimi tyliai, kad galėčiau susikaupti arba nusiraminti. Mokytojas mane padrąsina, padeda nusiraminti – apkabinimu, žvilgsniu ar ramiu balsu. - Mokausi laikytis susitarimų – kai man aiškiai paaiškina, kas priimta mūsų grupėje, stengiuosi elgtis taip pat. Jei pasakoma ramiai ir aiškiai – suprantu, stengiuosi paklusti. - Kai supykstu ar nuliūstu, mokausi atpažinti, kas vyksta – pasakau „liūdna“, „piktas“, kartais tiesiog parodau veideliu ar gestu. Noriu, kad mane suprastų ir padėtų nusiraminti.	- Kai labai kažko noriu, bet žinau, kad dabar ne laikas – pasistengiu luktelti. Suprantu, kad kai kurie dalykai vyksta iš eilės, ne visada iš karto. - Jei kas nors mane supykdo ar nuliūdina, bandau nusiraminti – pakvėpuoju, nueinu į ramybės kampelį. Kai reikia, paprašau pagalbos. Su draugais mokomės spręsti ginčus be pykčio – kalbamės, siūlome, susitariame. - Žinau mūsų grupės susitarimus ir dažniausiai jų laikausi – žinau, kam jie reikalingi, ir stengiuosi, kad visiems būtų gera. - Kai pasikeičia įprastas planas, pasistengiu neprarasti nuotaikos – išmokau, kad gali būti ir įdomiau, nei tikėjau. Prisitaikau, kai kas nors vyksta kitaip. - Kai man sunku susikaupti ar noriu elgtis kitaip, prisimenu, ką esu išbandęs – ką mokytojas siūlė, ką draugai darė. Bandau naujus būdus nusiraminti ar susitarti. - Su mokytoju ir draugais kuriame taisykles, jų laikomės visi – tai padeda jaustis saugiai ir draugiškai. Kai laikomės jų visi, galiu ramiai žaisti, kalbėtis, kurti. - Jei ko nors nesiseka, bandau dar kartą, pasitariu, ieškau naujo būdo. Man svarbu nepasiduoti – kartais net sugalvoju, kaip kitą kartą elgtis kitaip.
Pasiekimų sritis: ESTETINIS SUVOKIMAS	
Vertybinių nuostatų - domisi, gėrįsi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. Esminiai gebėjimai - atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.	
<u>Siekiami 3 žingsniai:</u> - Emocingai reaguoja girdėdamas garsų, intonacijų sąsąskambį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius. - Skirtingai reaguoja į estetinio patyrimo kontrastus (gražu – bjauru; šviesu – tamsu; tylu – garsu). - Turi savo nuomonę (patinka, nepatinka) apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką. Džiaugiasi, rodo, ką nors sako kitiems apie savo kūrybą.	<u>Siekiami 5-6 žingsniai:</u> - Įgyvendindamas naujas kūrybines idėjas nebijo eksperimentuoti, laužyti taisykles ir normas, žaismingai stulbinti. - Atpažįsta meno paskirtis ir kontekstus, patirtus meno kūrinius susieja su savo asmenine raiška. - Pasakoja apie matytus dailės kūrinius, patirtą muziką, vaidinimą, šokių, jų siužetus, veikėjus, nuotaiką; gamtoje ir žmogaus sukurtoje aplinkoje kilusius vaizdinius. Siūlo, kaip savo aplinkoje ir už mokyklos ribų panaudoti tai, kas jam patinka ir priimtina. Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, pasakydamas vieną kitą argumentą.

UGDYMO(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)	
- Kai girdžiu muziką, įvairius garsus ar kažkas kalba švelniai, aukštai ar linksmi – jaučiu, kad man tai patinka arba ne. Kartais imu šypsotis, linguoti, kartais – susiraukiu ar užsidengiu ausis. - Stebėdamas paveikslus, piešinius ar gamtą, reaguojau – parodau pirštu, pasakau „gražu“ arba „ne“, džiaugiuosi ar susimąstau. Su mokytojo pagalba imu kalbėti apie tai, kas man patinka, kokias spalvas ar formas matau. - Piešdamas ar lipdydamas savo darbą rodau kitiems, noriu, kad pažiūrėtų. Kartais pasakau: „man patinka“, „čia gėlė“, „čia aš“ – džiaugiuosi savo kūryba ir kitų pasidžiaugimu. - Pradedu skirti, kas šviesu ir kas tamsu, kas tylu, kas garsu, ir tai sukelia skirtingas emocijas. Kartais man smagu, kartais baisu ar keista – apie tai kalbu su mokytoju.	- Man patinka kurti savaip – galiu daryti ne taip, kaip visi, galiu maišyti spalvas, kurti neįprastus piešinius ar skambesius. Man smagu nustebinti kitus savo idėjomis. - Kai žiūriu paveikslus, klausausi muzikos ar stebiu spektaklį, imu galvoti, ką tai man primena. Kartais sakau: „čia kaip aš piešiau“, „čia kaip pas mus kieme“. - Su mokytojo pagalba imu pasakoti apie tai, ką patyriau – apie muziką, šokį, pasirodymus. Sakau, kas man patiko, kokia buvo nuotaika, kas įdomu, ką norėčiau sukurti ir pats. - Matau, kad menas būna įvairus ir turi skirtingą paskirtį – puošiantis, pasakojantis, džiuginantis ar kviečiantis mąstyti. Pradedu suprasti, kodėl verta gerbti kūrėjus ir jų darbus. - Kai kas nors labai patinka, siūlau, kur galime tai panaudoti – „padarom tokį piešinį ant lango“, „galim sukurti spektaklį kaip teatre“. Noriu dalyvauti ir prisidėti prie savo aplinkos gražinimo.

Ugdymosi kontekstai - vaikai ugdo savireguliaciją ir estetinį suvokimą kasdienėse grupės veiklose – per žaidimus, pasakas, meninę raišką, bendras taisykles. Patirtis turtina pasivaikščiojimais gamtoje, metų laikų kaita, šventės, susitikimai su kitais vaikais. Katalikiškąjį jautrumą stiprina advento, gavėnios išgyvenimai, malda, dėkojimas už grožį ir gerį.

Pedagogo vaidmuo - pedagogas kuria saugią, palaikančią aplinką, padeda vaikui atpažinti ir išreikšti emocijas, siūlo nusiramavimo būdų. Jis jautriai reaguoja į emocinius poreikius, ugdo empatiją ir taikų bendravimą. Padeda vaikui pastebėti grožį aplinkoje, kūryboje ir tikėjime, skatina reflektuoti ir dalintis.

Strategijos, metodai ir būdai - emocijų pažinimas vyksta per pasakas, žaidimus, pokalbius, dailės ir vaidybinės veiklas. Vaikai mokomi kvėpuoti, nurimti tylint, žaisti ramiai. Taikomos grupinės refleksijos, vaikai įtraukiami į susitarimų kūrimą. Estetinis patyrimas grindžiamas tyrinėjimu, improvizacija, dialogu, katalikiškos vertybės padeda ugdyti pagarbą, dėkingumą ir jautrumą kitam.

LANKSČIAI MAŠTANTIS VAIKAS

Pasiekimų sritis: **SKAITMENINIS SUMANUMAS**

Vertybinė nuostata - atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.

Esminiai gebėjimai - geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.

Siekama 3 žingsnio:

- Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz., robotukais), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas.
- Žodžiais, garsažodžiais, veiksmiais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas.
- Pradedą laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių.

Siekama 5-6 žingsnio:

- Mokytojo prižiūrimas pasirenka ir naudoja pagal amžių tinkamas interneto svetaines, programėles, kad galėtų atlikti projektines veiklas, kūrybines užduotis.
- Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas vaiko gebėjimus atitinkančias skaitmenines priemones (fotografavimo, piešimo, nuotraukų apdorojimo, garso įrašymo), skirtingus turinio tipus (vaizdą, judantį vaizdą, garsą, tekstą). Domisi kitų ir dalinasi savo sukurtu skaitmeniniu turiniu.
- Programavimo aplinkose kuria ir vykdo paprastas komandų sekas. Pradedą suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką.
- Supranta pagrindines skaitmeninio turinio (pvz., nuotraukų, piešinių, vaizdo įrašų) saugaus dalinimosi taisykles.

UGDYMO(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)

- Man įdomu žaisti su robotukais ir kitais išmaniais žaislais – mokytojas parodo, kaip jie veikia, o aš bandau pats juos paleisti ar nukreipti. - Kai žaidžiu ar atlieku užduotį, prisimenu, ką reikia daryti pirmiausia, o ką vėliau – „pirmiausia nuspaudžiu mygtuką, tada jis važiuoja“. - Suprantu, kad kai kurie daiktai, žaislai ar prietaisai gali būti pavojingi, todėl mokausi laikytis taisyklių: neliečiu laidų, nekeliu ekranų prie akių per arti.	- Man įdomu, kaip daiktai veikia. Noriu pabandyti pats – nusifotografuoti, įrašyti garsą, kurti paveikslą kompiuteryje ar planšetėje. Kai mokytojas parodo ir leidžia pabandyti, man sekasi vis daugiau. - Mokausi žaisti protingai. Žinau, kad ekrano laikas turi ribas. Pasitaręs su mokytoju, naudoju programėles, kur galiu išmokti, kurti, sužinoti apie pasaulį – gyvūnus, gamtą, kitų šalių žmones. - Žaisdamas kuriu veiksmų sekas. Galvoju, ką reikės daryti pirmiausia, kas bus po to. Kaladėlėmis ar piešiniais žymiu nurodymus ir atlieku veiksmus – tai kaip mažas mano planas!

- Kartais, kai mokytojas leidžia, žiūriu trumpus filmukus ar garsines pasakas, žaidžiu mokomą žaidimą planšetėje – bet tik trumpai, nes žinau, kad reikia ir pajudėti, ir pailsėti. - Kartu su kitais klausomės komandų, kartojam judesius, dëliojam, jungiam, kuriam paprastas eiles ar sekas – tai padeda man geriau suprasti, kaip kažkas veikia, kaip galiu sujungti kelis veiksmus į vieną.	- Programavimas – kaip žaidimas. Bandau sukurti komandų seką robotui ar veikėjui. Jeigu nepavyksta – bandau iš naujo. Kartais pastebiu klaidas ir mokausi jas pataisyti. Tai man padeda mąstyti aiškiau. - Svarbu dalintis. Kai sukiuri ką nors naudodamas kompiuterį ar planšetę, noriu parodyti draugams. Mokytojas padeda suprasti, kaip tai daryti saugiai. Aš žinau – tai, ką sukūriau, yra mano, ir galiu pasirinkti, ar noriu tai parodyti. - Svarbiausia – kartu ir smalsiai. Mokydamasis skaitmeniniame pasaulyje, vis dar žaidžiu, kuriu, svajoju ir mėtau. Man padeda mokytojo žvilgsnis, patarimas, padrąsinimas. Mokytis kartu – daug smagiau!
Pasiekimų sritis: PROBLEMŲ SPRENDIMAS	
Vertybinė nuostata - nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. Esminiai gebėjimai - geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.	
<u>Siekiami 3 žingsniai:</u> - Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė. - Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti ir išbando jų taikomus problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį. - Atsižvelgia į ankstesnę patirtį ir taisto, tobulina sprendimą.	<u>Siekiami 5-6 žingsniai:</u> - Atpažįsta ir natūraliai priima sudėtingą veiklą, kliūtis, sunkumus ar problemas, yra nusiteikęs jas savarankiškai ar drauge su kitais įveikti. - Susidūręs su nauja problema, taiko turimas žinias ir patirtį, pradeda problemą vertinti iš skirtingų perspektyvų. Pasirenka tinkamiausią sprendimą iš kelių galimų, tariasi su kitais, siūlo ir priima pagalbą. - Stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimtų sprendimų pasekmes.
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)	
- Kai kažkas nepavyksta – bandau pats. Kartais paprašau pagalbos, kartais žiūriu, kaip sprendžia draugai. Stebiu ir mokausi, kaip galiu tai padaryti kitaip. - Man patinka sužinoti, kodėl taip atsitiko. Bandau suprast, kodėl taip nutiko. Bandau dar kartą – kitaip. - Kai girdžiu žodį „problema“, galvoju: ką galiu pabandyti? Renkantis, kur kas sėdės, ar kaip pasidalyti žaislais –	- Nebijau, kai būna sunku. Jeigu kas nors nepavyksta iškart – bandau iš naujo. Kartais sugalvoju keletą būdų ir pasirenku, kuris gali veikti geriausiai. - Man smagu spręsti užduotis drauge. Tariusi su kitais, dalinuosi savo mintimis, o kai reikia – priimu pagalbą. Mokausi iš kitų ir džiaugiuosi, kai ir man pavyksta padėti. - Kai bandau išspręsti problemą, prisimenu, ką dariau anksčiau. Pasitelkiu tai, ką jau žinau, išbandau ir stebiu, kas veikia, o kas ne. Tada keičiu sprendimą, jei reikia. - Matau, kad viską galima spręsti įvairiai. Jei žaislas netelpa į dėžę, galiu jį pasukti. Jei draugas liūdi, galime pasikalbėti. Mėtau, kaip galiu padėti arba pakeisti situaciją.

kartais siūlau sprendimą pats. Man svarbu, kad visi jaustumėmės gerai. - Klausti nėra gėda. Kai nežinau – kreipiuosi į mokytoją ar draugą. Kai pamatau, kaip padarė kitas, pagalvoju: gal ir aš taip galiu?	- Smagu, kai matau, kad mano sprendimas suveikė. Aptariu, kas pavyko, o ką galima buvo daryti kitaip – kartais pats, kartais su mokytoju ar draugu.
--	---

Ugdymosi kontekstai - lanksčiam mąstymui palanki aplinka kuriama per kasdienes situacijas, kuriose kyla natūralūs iššūkiai: konstravimą, žaidimų konfliktus, kūrybinius projektus, skaitmenines veiklas. Vaikai eksperimentuoja, programuoja žaislus, tyrinėja priežasties ir pasekmės ryšius. Katalikiškas kontekstas įneša prasmės ieškojimo, pagarbos žmogui ir kūrinijai dimensiją.

Pedagogo vaidmuo - pedagogas stebi, bet nesiskuba spręsti už vaiką – jis drąsina mąstyti, bandyti, ieškoti alternatyvų. Skatina pasitikėti savimi, kviečia aptarti sprendimus, padeda suprasti pasekmes. Skaitmeninėje veikloje padeda pasirinkti saugias priemones, moko atsakingo naudojimosi ir dalinimosi.

Strategijos, metodai ir būdai - taikomas probleminis mokymasis, eksperimentavimas, projektinė veikla, refleksija. Vaikai konstruoja veiksmų sekas, žaidžia su algoritmais, kūrybiškai sprendžia praktines situacijas. Veiklos derinamos su technologijomis – garso, vaizdo kūrimu, skaitmeniniu žaidimu. Svarbus tarimasis, bendradarbiavimas, mokymasis iš klaidų, o katalikiškos vertybės įprasmina atsakomybę ir ieškojimo džiaugsmą.

BENDRUOMENIŠKAS VAIKAS	
Pasiekimų sritis: GEBĖJIMAS ŽAISTI	
Vertybinė nuostata - nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. Esminiai gebėjimai - individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.	
<u>Siekiamo 3 žingsnio:</u>	<u>Siekiamo 5-6 žingsnio:</u>

- Žaidžia su suaugusiuoju ar kitu vaiku, pradeda derinti savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmais. - Tikslingai renkasi žaislus, pasirenka arba pats susikuria erdvę žaidimui. - Kartodamas veiksmus žaidžia vieną įsiminusį įvykį, jungia du tris žaidybinius veiksmus į paprastą kasdienį siužetą. - Individualiai ar dviese žaidžia paprastą režisūrinį ar vaidmenų žaidimą, laikosi žaidimo vaidmens taisyklių.	- Mokytojo paskatintas nesunkiai įsitraukia į kolektyvinius režisūrinius žaidimus, kuria naratyvinius žaidimų pasaulius. Žaidime vartoja išplėstinę kalbą, pradeda žaisti vaizduotės žaidimus vien kalbėdamasis. - Mėgsta žaisti netradicinėse erdvėse (kieme, gamtoje), išradingai jas pritaikydamas žaidimui. Tvarko žaidimo erdves prieš žaidimą ir jį baigus. - Kuria išplėtotus ilgalaikių naratyvinių žaidimų siužetus mėgstamų knygų, filmų ir vaizdo žaidimų pagrindu. - Žaisdamas su kitais lanksčiai kaitalioja vaidmenis, kontroliuoja savo ir kitų veiksmus, konstruktyviai sprendžia kylančius nesutarimus. Laikosi taisyklių dalyvaudamas kolektyviniuose sportiniuose, judriuosiuose ir didaktiniuose žaidimuose.
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)	
- Kai žaidžiame kartu – smagiau. Man patinka, kai mokytojas pasiūlo žaidimą ir kviečia kitus prisijungti. Mokausi žaisti ne tik vienas, bet ir su draugu – tada turime susitarti ir veikti panašiai. - Pats pasirenku, ką ir kur žaisiu. Kartais susikuriu savo žaidimo kampelį – su pagalvėlėmis, dėžėmis, lėlėmis ar kaladėlėmis. Tada žinau – tai mano žaidimo pasaulis. - Kai su kuo nors žaidžiu vaidmenų žaidimą, prisimenu savo vaidmenį. Jei esu mama, tai rūpinuosi lėle. Jei vairuotojas – tai vežu draugą. Mokausi laikytis žaidimo taisyklių. - Per žaidimą išmoku susitarti, laukti savo eilės, pakviesti kitą prisijungti. Kai nepavyksta, mokytojas	- Kuriu žaidimus kartu su draugais. Turiu minčių, ką žaisti, ir kviečiu kitus. Prie žaidimo prisijungiu lengvai – ir grupėje, ir suaugusiųjų pasiūlytose veiklose. Noriai žaidžiu ir vienas, ir kartu – mano žaidimai tampa ilgesni, įvairesni, įdomesni. - Plėtoju vaidmenis, susitariame. Prieš žaisdami aptariame siužetą – kas kuo bus, ką darys. Kartais vaidmenis kaitaliojame, vienas kitam leidžiame pabūti tuo, kuo nori. Pasitaikius nesutarimų – kalbamės, tariamės. Galiu pasakyti, kas man tinka, ir išklausti draugą. - Mėgstu keisti erdves ir kurti jose. Gamtos kampelis, kiemas, suolelis ar net pasislėpimo vieta tampa vieta žaidimui. Kartais žaidimui susikuriame erdvę iš priemonių, gamtos medžiagų, apgalvoję, kur bus durys, stalai ar gyvūnų urvai. Prieš žaidimą pasiruošiu – po žaidimo sutvarkau. - Žaidimas man padeda bendrauti ir suprasti kitus. Į žaidimus įtraukiu ir mažesnius, ir tuos, kurie nori žaisti, bet nediršta. Žaisdamas pamatau, kaip jaučiasi kiti, mokausi padėti, laukti savo eilės, pasidžiaugti, kai pasiseka kitam.

padedą susitarti, bet dažnai jau ir patys randame, kaip veikti drauge. - Žaidimas man padeda suprasti, ką reiškia elgtis taip, kaip moko Jėzus – būti geru, teisingu, dalintis ir rūpintis kitais.	- Žaidime atrandu pasaulį. Knygos, pasakos, matyti filmukai ar girdėti pasakojimai tampa mano žaidimo siužetu. Įgyvendinu tai, ką supratau, kas mane sujaudino ar sudomino. Kartais kuriu žodžiais – kalba tampa mano žaidimo įrankiu. - Mokausi mylėti artimą per žaidimą. Džiaugiuosi būdamas su kitais, stengiuosi nesipykti, susitaikyti, pasakyti „atsiprašau“, kai reikia. Žaidimas man padeda suprasti, ką reiškia elgtis taip, kaip moko Jėzus – būti geru, teisingu, dalintis ir rūpintis kitais.
Pasiekimų sritis: SANTYKIAI SU SUAUGUSIAISIAIS IR BENDRAAMŽIAIS	
Vertybinė nuostata - nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais ir bendraamžiais. Esminiai gebėjimai - pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	
<u>Siekiama 3 žingsnio:</u> - Drąsiai išbando ką nors nauja, ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. Ieško bendraamžių draugijos. - Siekia veikti savarankiškai, tikisi savo iniciatyvų palaikymo, pagyrimo. Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Trumpam įsitraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu. Pradedą suprasti, kuris daiktas yra jo, kuris – kito, o kuriuo naudojamosi bendrai.	<u>Siekiama 5-6 žingsnio:</u> - Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiaisiais bei vaikais. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku. - Supranta, koks elgesys yra priimtinas ar nepriimtinas kitiems ir kodėl. Rodo iniciatyvą susikalbėti ir bendradarbiauti su kitais. Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei suaugusiojo ar kito vaiko nuomonę, aiškinasi, tariasi. Pradedą tarpininkauti kitiems vaikams, jiems sprendžiant tarpusavio nesutarimus. - Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai. - Supranta, kad gyvendamas grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Suvokia savo veiksmų akivaizdžias pasekmes sau, kitiems ir visai grupei.

UGDYMO(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)

- Smagu būti šalia. Man gera, kai suaugęs šalia – jaučiuosi saugiai, drąsiai stebiu, ką daro kiti. Noriu būti kartu su draugais, net jei dar žaidžiame trumpai ar paeiliui. - Bandau būti savarankiškas. Pats pasirenku žaislą, drabužėlį. Kai ką nors padarau, laukiu, kad mane pastebėtų, pagirtų. Džiaugiuosi, kai suaugęs pasidžiaugia tuo, ką darau – tada jaučiuosi svarbus. - Mokausi dalintis. Suprantu, kad kai kurie dalykai – mano, kiti – tavo, o kai ką naudojame visi kartu. Tai, kas bendra, reikia saugoti, pasidalyti. Kartais sunku, bet mokytojas padeda suprasti, kad bendrystė džiugina. - Mėgdžioju, bet ir kuriu. Žaisdamas mėgdžioju suaugusiuosius – kalbu jų žodžiais, elgiuosi kaip jie. Taip suprantu pasaulį. Kartais darau savaip – nes mokausi, kas esu, ką galiu. Mano žaidime atsiranda mano balsas. - Bandau suprasti kitą. Pastebiu, kai draugas liūdnas ar supykęs. Kartais bandau paguosti, pasakyti ką švelnaus. Mokytojas padeda suprasti, kaip jaučiasi kitas. Tai man svarbu – nes visi esame Dievo mylimi vaikai. - Jėzus moko dalintis. Klausydamas pasakojimų apie Jėzų, sužinau, kad Jis dalinosi, mylėjo, padėjo kitiems. Kai dalinuosi, kai apkabinu ar pasakau „atsiprašau“, jaučiuosi kaip Jis – darau gėrį.	- Smagu būti kartu. Kai mokytojas būna šalia, jaučiuosi saugiai ir drąsiai – galiu išbandyti naujus dalykus, kalbėtis, juoktis, bendrauti su kitais. Draugystė man tampa svarbi – turiu draugų, kuriuos noriu matyti, su kuriais noriu dalintis, kalbėtis, žaisti. - Mokausi susitarti. Suprantu, kad kiekvienas esame skirtingas – turime savo norus, nuomones. Mokytojas padeda man pasakyti, ką galvoju, bet ir išklausyti kitą. Bandau suprasti, kaip spręsti ginčą, kartais net padedu kitiems susitaikyti. - Rūpinuosi kitais. Pastebiu, jei draugas nusiminęs ar nelaimingas – pabūnu šalia, pasakau ką švelnaus, pasiūlau padėti. Suprantu, kad ne viską galima pasakyti ar padaryti bet kaip – mokausi būti mandagus, pagarbus, geranoriškas. Noriu elgtis taip, kaip moko Jėzus – „<i>Kaip norite, kad jums darytų žmonės, taip ir jūs darykite jiems.</i>“ (Lk 6,31). - Gerbiu kitoniškumą. Žinau, kad kai kurie draugai atrodo, kalba ar gyvena kitaip nei aš – bet visi esame Dievo vaikai. Visi norime būti mylimi, išgirsti, svarbūs. Man įdomu išgirsti, kaip gyvena kitų šeimos, kokios jų tradicijos ar šventės. - Gyvename kaip viena šeima. Grupėje mokomės būti kaip mažoji bendruomenė – turime susitarimus, elgiamės taip, kad visiems būtų gera. Suprantu, kad mano elgesys veikia ne tik mane, bet ir draugus. Kartais atsiprašau, kartais atleidžiu – nes taip kuriame taiką. - Esame Dievo kūriniai. Kalbėdamiesi apie pasaulį, žmones, šeimas, suprantu, kad visa tai sukurta su meile. Mokytojas padeda man atpažinti gėrį kituose, stebėtis tuo, ką Dievas sukūrė – žmonėse, jų kalbose, papročiuose, darbuose.

Ugdymosi kontekstai - vaikų bendruomeniškumui palanki aplinka kuriama per kasdienes žaidimų situacijas, grupės susitarimus, šventes, bendras patirtis gamtoje ar grupėje. Žaidimų erdvės atviri tyrinėjimui, kintančios pagal vaikų idėjas. Pasakos, Biblijos istorijos, tradiciniai šeimų papročiai tampa įkvėpimu žaidimui ir santykių kūrimui. Pabrėžiamas bendrystės su kitais, rūpinimosi ir atleidimo svarbumas, atliepiant krikščioniškas vertybes.

Pedagogo vaidmuo - pedagogas kuria saugią, įtraukią bendruomenę, kurioje vaikas drąsiai išreiškia save. Jis stebi, padeda spręsti nesutarimus, moko vaikus išklausyti, tartis, paguosti. Skatina savarankiškumą žaidime, tačiau išlieka šalia kaip patikimas suaugusysis. Jis dalyvauja vaiko santykių su kitais ugdyje, modeliuoja pagarbų elgesį ir pasakoja apie Jėzaus mokymą – apie atjautą, atleidimą, pasidalijimą.

Strategijos, metodai ir būdai - taikomi dialoginiai pokalbiai, bendri refleksijos ratai, pasakų interpretacijos, vaidybos, lėlių teatro metodai. Vaikai kviečiami kurti žaidimo taisykles, personažus, žaisti vaidmenimis, ieškoti taikių išeičių. Pedagogas naudoja modeliavimą, istorijų sekimą, vizualizavimą ir įtraukia vaikus į bendrą kūrybinį veikimą. Tikėjimo vertybės integruojamos per pasakas, simbolius, bendras maldas ar padėkos ritualus.

PAŽĮSTANTIS DIEVĄ VAIKAS	
Pasiekimų sritis: APLINKOS PAŽINIMAS	
Vertybinė nuostata - nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. Esminiai gebėjimai - pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.	
<u>Siekiamo 3 žingsnio:</u> - Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuočius nuotraukose, įrašuose ir kt. Natūraliai įsitraukdamas į kasdienes, rutininius įvykius ir veiklas, parodo,	<u>Siekiamo 5-6 žingsnio:</u> - Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas, pasakoja, ką dirba aptariamų profesijų atstovai, kokia jų sukurtų daiktų ir paslaugų vertė, kaip vyksta jų

kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai). - Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus. Atpažįsta rečiau pasitaikančius gamtos reiškinius (vaivorykštė, perkūnija). - Turėdamas galimybę, renkasi būti patinkančioje gamtinėje, socialinėje, kultūrinėje aplinkoje, džiaugiasi ten esančiais objektais.	mainai. Samprotauja apie tai, kaip žmonės gyveno, ką dirbo seniau, kokie daiktai buvo naudojami, kaip jie pasikeitė, kaip atrodo dabar. Vartoja savaitės dienų pavadinimus, žodžius praeičiai, dabarčiai, ateičiai apibūdinti. - Išvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Dalinasi savo žiniomis apie tai, kur gyvena ir kuo minta gyvūnai, kur kokie augalai, grybai auga, kokių sąlygų jiems reikia. Pradeda suprasti Žemės, Saulės, Mėnulio ir kitų dangaus kūnų ryšius. Išvelgia, kaip keičiasi kai kurių gyvūnų ir augalų gyvenimas skirtingais metų laikais. - Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ją rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaiškina, kodėl išteklius reikia tausoti. Tyrinėdamas savo šalies ir nutolusių vietovių gyvenamąsias sąlygas, samprotauja apie žmogus ir gamtos ryšį. Pradeda jausti prierašumą artimiausiai socialinei, kultūrinei ir gamtinei aplinkai, išreiškdamas jį veikloje ir kūryboje.
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)	
- Matau, kad pasaulis kupinas Dievo stebuklų. Kai matau saulę, lietų ar vaivorykštę – suprantu, kad visa tai sukūrė Dievas. Gamtoje matau Jo meilę ir išmintį. Kiekvienas medis, paukštis ar gėlė man kalba apie Jo gerumą. - Kiekviena diena – Dievo dovana. Su mokytoju kalbame apie laiką – kas buvo „vakar“, „šiandien“, „rytoj“. Kartu dėliojame dienos ritmą ir mokomės, kaip dėkoti Dievui už tai, kad galime keltis, žaisti, ilsėtis. Prieš valgį ar dienos pradžioje pasimeldžiame – tai mums padeda prisiminti, kad Dievas visada šalia. - Rūpindamasis augalais jaučiu, kad esu Dievo pagalbininkas. Laistydamas sėklytes ar prižiūrėdamas augalėlį, suprantu, jog Dievas leidžia mums auginti gyvybę. Su draugais kartu mokomės rūpintis, saugoti – kaip tikri Kūrėjo bičiuliai. - Kai žiūrime nuotraukas ar prisimename praeitus įvykius, jaučiuosi bendruomenės dalimi. Suprantu, kad Dievas sukūrė ne tik mane,	- Jaučiu ryšį su žmonėmis ir vieta, kur gyvenu. Žinau, kad gyvenu Lietuvoje – tai Dievo dovanota mano Tėvynė. Atpažįstu mūsų vėliavą, herbą, himną, ir mokausi kalbėti apie savo šalį su pagarba ir meile. Džiaugiuosi, kad čia gyvena mano šeima, draugai ir visa darželio bendruomenė. - Per šventes pažįstu savo tautą ir Dievo artumą. Kartu su mokytoju ir draugais kalbamės apie mūsų tradicines šventes – Kūčias, Kalėdas, Velykas. Sužinau, ką jos reiškia, kuo jos svarbios. Matau, kad tikėjimas vienija žmones – meldžiamės, dėkojame, dalinamės. Lyginame savo šventes su kitų tautų, ieškome, kas mus jungia. - Gamtos pokyčiai – tai Dievo pasakojimas. Kai stebiu, kaip žydi gėlės, kaip krenta lapai ar šviečia mėnulis – jaučiu, kad Dievas kalba per kūriniją. Žinau, kad Saulė, Mėnulis, Žemė – Jo dovanos, kurios mums padeda gyventi. Mokausi suprasti metų laikų ir dienos ritmą kaip Dievo meilės ženklą. - Rūpintis aplinka – tai būti Dievo pagalbininku. Su mokytoju ieškome būdų, kaip tausoti gamtą: sodiname, tvarkome, rūšiuojame. Žinau, kad visa, ką

bet ir kitus – šeimą, draugus, mūsų darželį. Mes visi esame Jo šeima, todėl stengiuosi būti geras kitiems. - Gamtos grožis man kalba apie Dievo artumą. Man gera būti lauke – miške, parke, prie vandens. Kartais tiesiog noriu patylėti, pažiūrėti į dangų ir padėkoti Dievui už visa, ką matau. Kai jaučiu ramybę gamtoje – jaučiu ir Dievo meilę savo širdyje.	Dievas sukūrė – gėlės, gyvūnai, vanduo – turi būti saugoma. Rūpindamasis aplinka, jaučiu, kad darau gera ir džiaugiuosi galėdamas prisidėti. - Atrandu džiaugsmą pažinime ir kūrime. Kai tyrinėjame, kaip žmonės gyveno seniau, kokius daiktus naudojo, suprantu, kad žmogus viską kūrė Dievo duotomis medžiagomis ir išmintimi. Mokausi vertinti daiktus, jų paskirtį, stengiuosi būti atsakingas už tai, ką naudoju. - Esame viena žmonių šeima. Kalbamės apie vaikus iš kitų šalių – jų šeimas, kalbą, rūbus, papročius. Mokausi priimti skirtumus su pagarba. Suprantu, kad visi žmonės sukurti Dievo – skirtingi, bet vienodai mylimi. Mūsų draugystė, pagarba, atjauta – tai kelias į bendrystę.
Pasiekimų sritis: TYRINĖJIMAS	
Vertybinė nuostata - domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. Esminiai gebėjimai - aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	
<u>Siekiami 3 žingsniai:</u> - Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta. - Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija; tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus. - Pamėgdžiodamas suaugusįjį ilgesnį laiką ištraukia į tyrinėjimo veiklas; džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultatą rodo kitiems.	<u>Siekiami 5-6 žingsniai:</u> - Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja, kaip auga augalai ir gyvūnai, kaip auga ir keičiasi jis pats; kaip žmonės gyveno seniau ir kaip gyvena dabar; kaip jie gyvena kitose šalyse, kuo jie panašūs ir kuo skiriasi. - Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui. - Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo; remdamasis tyrinėjimo rezultatais kelia klausimus; siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti.
UGDYMO(SI) GAIRĖS (IŠ VAIKO PERSPEKTYVOS)	
- Stebiu pasaulį su nuostaba ir dėkingumu. Stebėdamas daiktus, reiškinius, gamtos pokyčius, pradedu suprasti, kad kiekvienas jų turi savo paskirtį, grožį ir vietą. Tyrinėjau ir džiaugiuosi Kūrėjo dovanotu pasauliu – atrandu, kaip veikia daiktai, medžiagos, gyvybė.	- Klausiu, stebiu ir tyrinėjau. Man įdomu, kaip auga augalai, gyvūnai, kaip keičiasi metų laikai, kaip keičiuosi aš pats. Stebiu, ką veikia žmonės – kaip gyveno seniau, kaip gyvena dabar, kaip gyvena kitose šalyse. Pastebiu, kad visi žmonės turi savo tradicijas, bet visi – Dievo vaikai. - Ieškau atsakymų į svarbius klausimus. Tyrinėdamas pastebiu, kad kiekvienas daiktas, gyvūnas ar žmogus turi savo savybių, panašumų ir

- Mokausi elgtis atsargiai ir pagarbiai. Pajaučiu, kad kiekvienas daiktas – ar tai būtų žaislas, gėlė ar akmuo – turi vertę. Atsargiai liečiu, klausausi, uostau, tyrinėju. Tarsi kalbuosi su aplinka ir bandau perprasti jos paslaptis. - Tyrinėju, kaip veikia kūrinija. Pastebiu, kad daiktus galima judinti, versti, sukti, jungti. Atrandu, kad viskas keičiasi – smėlis birus, bet šlapias tampa kietas, vanduo teka, bet telkinyje stovi. Visa tai mane stebina ir kviečia gilintis. - Kuriu ir fantazuju. Žaisdamas su lapais, smėliu, šakelėmis ar kitomis gamtos dovanomis, kuriu paveikslus, statinius, garsus, judesius. Įsivaizduoju, kas būtų, jeigu... – ir drąsiai išbandau. - Džiaugiuosi atradimais ir dalinuosi. Kai atrandu ką nors naujo, noriu parodyti draugams ar mokytojui. Džiaugiuosi, kai kiti taip pat susidomi. Smalsumas skatina mane veikti, o džiaugsmas įkvepia kartoti, gilintis ir suprasti. - Jaučiu, kad esu pasaulio dalis. Tyrinėdamas mokausi atpažinti gamtos ritmus, metų laikų kaitą, gyvų būtybių gyvenimą. Tai padeda man suprasti, kad pasaulis – ne tik vieta gyventi, bet ir gyvas Dievo kūrinys, į kurį kviečiuosi žvelgti su meile ir pagarba.	skirtumų. Mokausi juos įvardyti, grupuoti, lyginti. Tai padeda man geriau pažinti pasaulį, kurį Dievas sukūrė kaip didžiulę dėlionę – kiekvienas gabalėlis svarbus. - Pasirenku priemones, kurios padeda pažinti. Kai noriu tyrinėti, išsirenku tai, ko reikia – padidinimo stiklą, spalvų paletę, gamtos lobius. Su mokytoju išmokstu elgtis atsargiai ir pagarbiai – nes visa, ką tyrinėju, yra gyva arba Dievo kurta. - Džiaugiuosi atradimais ir jais dalinuosi. Kai ką nors sužinau, noriu pasakoti draugams ar mokytojui. Užduodu klausimus – „kodėl?“, „kaip?“, „kas būtų, jeigu...?“ Mokausi nebijoti nežinoti, nes net klausimai gali būti Dievo kvietimas ieškoti tiesos. - Jaučiu ryšį su kūrinija. Suprantu, kad gamta – ne tik mūsų naudai, bet ir mūsų atsakomybei. Pastebiu grožį net mažičiuose dalykuose – rasos laše, voratinklyje, augalo daige. Jaučiu, kad visa tai – Dievo dovanos, kviečiančios džiaugtis, dėkoti ir saugoti.
---	---

Ugdymosi kontekstai - vaikai tyrinėja gamtą, kultūrą, aplinką per kasdienes situacijas, žygius, stebėjimus lauke, šventes, kalendoriaus ritualus. Dievo kūrinija pažįstama per metų laikus, augalų ir gyvūnų gyvenimą, pasakas, Biblijos istorijas, dainas bei šventųjų pavyzdžius. Vaikų klausimai, patirtys ir atradimai tampa ugdymo pagrindu.

Pedagogo vaidmuo - pedagogas padeda vaikui atpažinti Dievo ženklus kūrinijoje, skatina susidomėjimą pasauliu kaip Kūrėjo dovana. Jis kviečia tyrinėti, stebėtis, kelti klausimus, padeda apjungti žinias su tikėjimo patirtimi. Pedagogas moko vaikus dėkoti, puoselėti aplinką, dalintis džiaugsmu, išvelgti grožį ir prasmę net paprastuose dalykuose.

Strategijos, metodai ir būdai - taikomas patyriminis ugdymas: tyrinėjimas gamtoje, stebėjimai, eksperimentai, gamtos objektų analizė. Vartojamos istorijos apie šventuosius, maldos, dainelės, dienos refleksijos. Naudojami kalendoriai, sensoriniai žaidimai, natūrali medžiaga, tyrinėjimo kampeliai. Vaikai skatinami fiksuoti atradimus, kurti iš gamtos medžiagų, dalintis žiniomis su kitais, susieti pažinimą su dėkingumu Dievui.

V. VAIKŲ UGDYMOSI PAŽANGA, UGDYMOSI TĘSTINUMAS

Ikimokyklinio ugdymo įstaigoje vaikų pasiekimų ir pažangos stebėseną - svarbi ugdymo kokybės dalis. Sisteminga vaikų stebėseną, pažangos fiksavimas ir tikslingas grįžtamasis ryšys leidžia reaguoti į kiekvieno vaiko poreikius, įtraukti tėvus bei kitus ugdymo dalyvius į ugdymo planavimą ir įgyvendinimą.

Vaikų pažangos ir pasiekimų vertinimu siekiama:

- Geriau pažinti kiekvieną vaiką stebint jo veiklą, atpažįstant pasiekimus, ugdymosi ypatumus ir iššūkius.
- Planuoti kryptingą, individualizuotą ugdymą atliepiant vaiko poreikius, interesus ir galias.
- Užtikrinti vaiko ugdymosi tęstinumą pereinant iš vieno ugdymo lygmens į kitą.
- Stiprinti bendradarbiavimą tarp visų ugdymo proceso dalyvių – pedagogų, tėvų ir švietimo pagalbos specialistų – laiku atpažįstant vaiko poreikius ir suteikiant reikiamą paramą.
- Skatinti vaiko savivoką ir refleksiją ugdant gebėjimą įsivertinti, džiaugtis pasiekimais ir tobulėti.
- Vertinti kiekvieno vaiko pasiekimus pagal raidą ir individualius gebėjimus, lyginant jo dabartinę pažangą su ankstesne, o ne su kitų vaikų rezultatais.

Ugdymo pasiekimų vertinimo metodika:

- Vaikų ugdymosi pasiekimų informacija **kaupiama vaiko aplanke** – raštu arba skaitmeninėje laikmenoje. Aplanke **fiksuojami trumpi pedagogo komentarai**, atspindintys vaiko pasiekimų žingsnius, daromą pažangą, stiprybes ir galimas tobulėjimo kryptis.
- Vertinimas grindžiamas **ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu**. Šiame apraše pateiktos formuluotės padeda tiksliai atpažinti ir aprašyti pasiekimų raišką vaikų kasdienėje veikloje.
- Vaikų mokymosi, pasiekimų ir pažangos **stebėjimo, dokumentavimo, planavimo, įgyvendinimo ir reflektavimo procesas yra cikliškas**. Jis padeda užtikrinti ugdymo tęstinumą ir atliepia kiekvieno vaiko individualius poreikius bei galias.

- **Grįžtamasis ryšys vaikui teikiamas kasdien** – jis yra įtraukiantis, motyvuojantis ir padedantis augti. Vaikai mokomi reflektuoti savo patirtį, džiaugtis pasiekimais, įsivertinti ir siekti tobulėjimo.

- Vaikų pasiekimai ir pažanga **aptariami su tėvais (globėjais) gyvo, metinio, individualaus susitikimo su pedagogu metu**, atliekant apibendrinamąjį vertinimą. Toks bendravimas stiprina partnerystę ir leidžia tikslingiau planuoti tolesnį ugdymą.

- Visa vertinimo metu kaupiama informacija **tvarkoma laikantis etikos reikalavimų** – užtikrinamas vaiko orumas, duomenų konfidencialumas ir apsauga.

- Siekiant užtikrinti objektyvumą, vertinimo procese, **esant poreikiui (pvz., Kai pastebima vaiko pažangos stagnacija ar reikšmingi neatitikimai tarp pasiekimų), įtraukiami švietimo pagalbos specialistai.**

Ugdymo(si) pasiekimų vertinimas vyksta šiais etapais

Ikimokyklinio ugdymo vertinimo procesas yra nuoseklus ir cikliškas. Jis apima šiuos etapus:

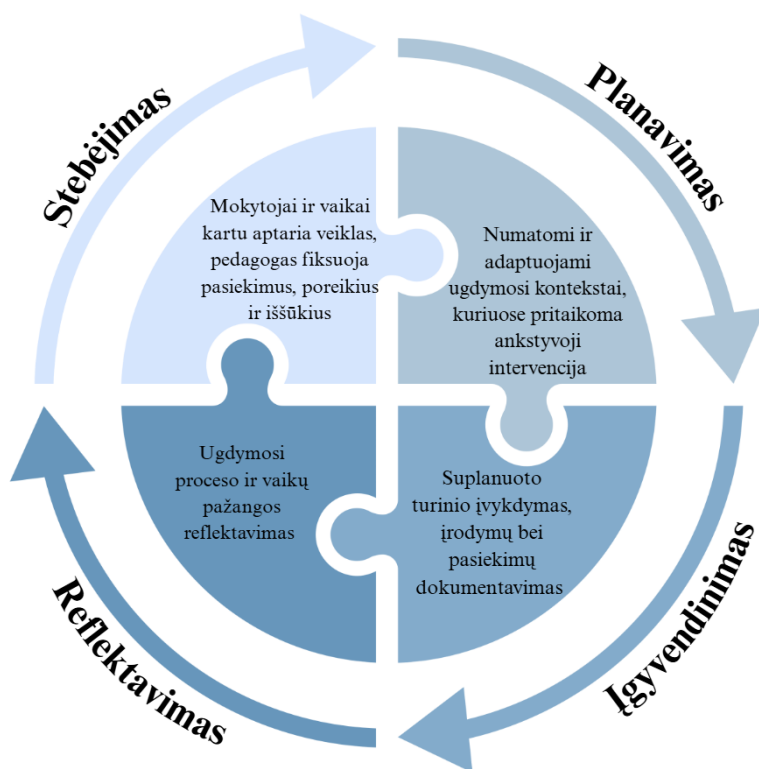
1. Pradinis vertinimas:

- Naujos šeimos, prisijungusios prie darželio, užpildo **aprašomąjį diagnostinį klausimyną**. Tai padeda auklėtojoms efektyviau pasiruošti naujo vaiko atėjimui į grupę.
- Po vasaros sugrįžusių vaikų vertinimas vykdomas ugdymo pradžioje. Jis atliekamas **pedagogų atliekamu diagnostiniu vertinimu**, kurio metu įvertinami adaptacijos požymiai, pradinis gebėjimų, įgūdžių ir poreikių lygis.

2. Formuojamasis vertinimas:

Taikomas 4 etapų nuolatinis ir cikliškas principas:

1. Stebėjimas
2. Planavimas
3. Įgyvendinimas
4. Reflektavimas

3. Apibendrinamasis vertinimas:

- Įvertinami vaiko pasiekimai pagal bendruosius kriterijus, siekiant išvelgti ūgtį ir priimti sprendimus dėl tolesnio ugdymo kryptingumo.
- Pedagogų ir tėvų pokalbis apie apibendrinamąjį vertinimą vyksta kartą per metus, kurio metu aptariami vaiko pasiekimai, iššūkiai ir gebėjimai.
- Apibendrinamojo vertinimo metu tėvams (globėjams) teikiamos rekomendacijos, kuriomis siekiama stiprinti šeimos ir ugdymo įstaigos bendradarbiavimą.

Siekiant užtikrinti sklandų perėjimą tarp ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, derinamos plėtojamos pasiekimų sritys ir kompetencijos. Tai apima suderintas pasiekimų grupes, turinį ir jų nuoseklų augimą.